

26 februari 2008
07/1219

**Sector Publiek, Welzijn en Economie
Afdeling Sociale en Economische Ontwikkeling**

Wmo programma

Stadsdeel Centrum

Februari 2008

Inhoud

Samenvatting

Voorwoord

1 Inleiding	8
1.1 Wmo filosofie en opgave	8
1.2 De Amsterdamse aanpak	9
1.3 Relatie centrale stad en stadsdeel Centrum	9
1.4 Het loket Zorg en Samenleven	10
1.5 De aanpak van stadsdeel Centrum	10
1.6 Van aanbod naar vraaggericht	12
1.7 Relatie met andere beleidsterreinen	12
1.8 Communicatie	12
1.9 Leeswijzer	13
2 Sociale staat van stadsdeel Centrum	14
3 Civil Society	17
3.1 Inleiding	17
3.2 Domein Opvang en onderdak	17
3.3 Domein Gezondheid	17
3.3.1 Huidig kader en beleid	18
3.3.2 Trends en ontwikkelingen	18
3.3.3 Voorstellen en beoogde resultaten	20
3.4 Domein Zelfstandig wonen en mobiliteit	20
3.5 Domein Sociale participatie en maatschappelijke activering	20
3.5.1 Huidig beleid en kader	20
3.5.2 Trends en ontwikkelingen	22
3.5.3 Voorstellen en beoogde resultaten	23
3.6 Gezamenlijke opgave centrale stad en stadsdeel Centrum	23
4 Ouderen en mensen met beperkingen	24
4.1 Inleiding	24
4.2 Domein Opvang en onderdak	25
4.3 Domein Gezondheid	25
4.3.1 Huidig kader en beleid	25
4.3.2 Trends en ontwikkelingen	25
4.3.3 Voorstellen	26
4.4 Domein Zelfstandig wonen en mobiliteit	26

4.4.1 Huidig kader en beleid.....	26
4.4.2 Trends en ontwikkelingen.....	26
4.4.3 Voorstellen	27
4.5 Domein Sociale participatie en maatschappelijke activering	27
4.5.1 Huidig kader en beleid.....	27
4.5.2 Trends en ontwikkelingen.....	27
4.5.3 Voorstellen	27
4.6 Gezamenlijke opgave centrale stad en stadsdeel Centrum.....	28
5 De openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)	29
5.1 Inleiding.....	29
<i>Figuur 1. OGGz-ladder</i>	30
5.2 Domein Opvang en onderdak.....	31
5.2.1 Huidig kader en beleid.....	31
<i>Kaart 1. Amsterdamse opvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen en verslaafden</i>	32
<i>Kaart 2. Amsterdamse dagopvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen en verslaafden</i>	32
5.2.2 Trends en ontwikkelingen.....	33
5.2.3 Voorstellen	34
5.3 Domein Gezondheid.....	34
5.4 Domein Zelfstandig wonen en mobiliteit	34
5.5 Domein Sociale participatie en maatschappelijke activering	35
5.5.1 Huidig kader en beleid.....	35
5.5.2 Trends en ontwikkelingen.....	35
5.5.3 Voorstellen	35
5.6 Gezamenlijke opgave centrale stad en stadsdelen	35
6 Van plan naar uitvoering	36
6.1 Civil Society.....	36
6.2 Ouderen en mensen met een beperking	37
6.3 Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)	38
Bijlage: Verklarende woordenlijst	39

Samenvatting

Wmo programma stadsdeel Centrum

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ingevoerd. Door de Wmo zijn gemeenten verantwoordelijk voor maatschappelijke ondersteuning. Maatschappelijke ondersteuning omvat activiteiten die het mensen mogelijk maken om mee te doen in de samenleving. In Amsterdam is de invoering van de Wmo is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid tussen stad en stadsdelen.

Bij de invoering van de Wmo zijn tussen stad en stadsdelen afspraken gemaakt het maken van een integraal Wmo programma per stadsdeel.

Het programma van het stadsdeel Centrum is in concept gereed en vrijgegeven voor inspraak.

Het programma wordt in alle stadsdelen geschreven volgens een vast stramien. In dit stramien zijn de hoofdstukken opgebouwd per programmalijn.

De programmalijnen zijn:

- Civil society,
- Ouderen en mensen met een beperking,
- Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz),
- Jeugd (het stadsdeel Centrum heeft jeugd buiten beschouwing gelaten omdat de beleidsontwikkeling voor deze doelgroep is beschreven in het programma Jong in Amsterdam- Centrum).

In het Wmo-programma wordt duidelijk wat de samenhang is tussen de verschillende domeinen per programmalijn en op welke onderdelen nieuw beleid nodig is of een herijking van het bestaande beleid gewenst is. Via het Wmo-programma wordt zodoende inzichtelijk wat het stadsdeel al doet, en waar de prioriteiten voor de komende jaren liggen.

Twee overkoepelende thema's bij de Wmo zijn: het loket Zorg en Samenleven en participatie van zowel patiënten en cliënten als van maatschappelijke instellingen bij de beleidsontwikkeling. Om de participatie vorm te geven stelt het stadsdeel voor een stuurgroep en klankbordgroep in te richten.

In het Wmo programma is een plan van uitvoering opgenomen waarin concreet is aangegeven welke opgave het stadsdeel heeft en welke plannen er zijn voor de komende jaren. Veel bouwt voort op activiteiten die de afgelopen jaren al in gang zijn gezet door het stadsdeel en partners. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van woonservice wijken. Op andere terreinen zijn de activiteiten geheel nieuw voor het stadsdeel, zoals de aanpak van huiselijk geweld.

Domein	1. Opvang en onderdak	2. Domein Gezondheid	3+4 Domein Zelfstandig wonen & Mobiliteit	4+5 Domein Sociale & Maatschappelijke participatie
Programma				
Civil society		Actieprogramma: Vrijwilligers en mantelzorgers: de stille kracht van de buurt (januari 2008).		- Realisatie eerste Huis van de Buurt in rayon West. - Programmering Huis van de Buurt in rayon Oost. - Realiseren plekken voor sociale activering.
Ouderen en mensen met een beperking		- Meer aandacht voor preventieve gezondheidsbevorderende activiteiten voor ouderen en mensen met een functionele beperking. - Voortzetting aandacht voor dementerende ouderen (Alzheimer café).	- Voortzetten van het huidige aanbod basispakket - Verbeteren bekendheid van het basispakket onder alle bewoners. - Herijken en verbreden basispakket naar mensen met beperkingen. - Ontwikkelen woonservicebuurt Czaar Peterbuurt, Plantage-Weesperbuurt en Jordaan/Haarlemmerbuurt. - Onderzoek naar het gebruik van het buurtbusvervoer.	- Onderzoek naar eenzaamheid onder ouderen - Ondersteunen van drie zelfstandig functionerende ontmoetingsruimtes voor ouderen (SOOP, SOOJ en de Tweede Uitleg).
OGGz	- Meewerken met DZS aan het opstellen van een huisvestingsprogramma voor spreiding van opvangvoorzieningen. - Regie voeren op de uitvoering van het huisvestingsprogramma. - Opzetten en onderhouden van een signaleringsnetwerk huiselijk geweld. - Creëren van lokale laagdrempelige netwerken voor slachtoffers, daders en getuigen van huiselijk geweld.	Inrichten van Maatschappelijke steunsystemen.	Aansluiten bij het Contract 'Zorg en Veiligheid Wallengebied 2007-2010'.	- Samenwerken met DWI om de toeleiding naar dagbesteding te intensiveren. - Inrichten van Maatschappelijke steunsystemen - Vergroten van de bekendheid van het Meldpunt Zorg en Overlast. - Intensivering van de Erop-af methode.

Voorwoord

Per 1 januari 2007 geldt de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Deze wet moet er voor zorgen dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving. Zoveel mogelijk op eigen kracht en met behulp van de eigen omgeving. Maar als dat niet lukt dan is het de taak van de gemeente om daarin ondersteuning te bieden. De invoering van de Wmo in Amsterdam is een samenwerking tussen stad en stadsdelen.

De invoering van de Wmo biedt de gemeente Amsterdam en de stadsdelen een kans om opnieuw naar het Welzijns- en zorgbeleid te kijken en dit aan te passen aan de vraag van deze tijd. Uitgangspunt daarbij is dat wordt uitgegaan van de eigen kracht en mogelijkheid van de inwoners. De gemeente heeft een voorwaarde schepende rol.

Als ik daarbij inzoom op het stadsdeel Centrum zie ik aan de ene kant een grote groep inwoners die een goede maatschappelijke positie hebben. Het inkomen van onze inwoners ligt boven het Amsterdams gemiddelde. Aan de andere kant heeft het centrum een grote groep kwetsbare bewoners met vaak een meervoudige problematiek (psychosociaal, psychiatrisch), de zogenaamde OGGz groep. Verder zal de vergrijzing in stadsdeel Centrum vanaf 2015 sneller gaan dan het Amsterdams gemiddelde. In het beleid moet hierop worden ingespeeld. Het accent komt daarbij te liggen op de zorg voor de groep van inwoners die de ondersteuning het meest nodig heeft en het stimuleren van inwoners die zich willen inzetten voor hun medebewoners en de omgeving.

Als portefeuillehouder Welzijn doe ik dit in de eerste plaats door vrijwilligerswerk te stimuleren en activiteiten voor bewoners in de buurt te subsidiëren. De extra inzet van vrijwilligers en 'mantelzorgers' is in een grote stad als Amsterdam hard nodig. Gelukkig zijn er heel veel mensen die bereid zijn zich, vaak langdurig en vele uren per week, in te zetten voor een ander. Bijvoorbeeld bij een sport- of wijkvereniging, of door te zorgen voor een familielid of buurtgenoot. Als dagelijks bestuurder wil ik de inzet van al die vrijwilligers en mantelzorgers ondersteunen.

Maar ook als het door een lichamelijke of geestelijke beperking niet zo vanzelfsprekend of gemakkelijk is om deel te nemen aan de samenleving vind ik dat er voldoende voorzieningen beschikbaar moeten zijn om dit wel mogelijk te maken. Zo wordt er in stadsdeel Centrum samen met vele andere partijen hard gewerkt aan de ontwikkeling van woonservicebuurten; buurten waar je, ondanks een grotere zorgvraag, kunt blijven wonen. Daarbij gaat het om het realiseren van geschikte woningen waar je ook kunt blijven wonen als je minder mobiel bent. Ook gaat het daarbij om voorzieningen als bijvoorbeeld een maaltijd thuis of huishoudelijke hulp en een goed toegankelijke openbare ruimte.

Heel veel voorzieningen zijn al beschikbaar. Telkens blijkt helaas weer dat veel inwoners niet de ondersteuning of voorziening krijgen waar zij recht op hebben. Informatie en advies is dus een belangrijk aspect. Het stadsdeel Centrum heeft net als alle andere stadsdelen, een loket Zorg en Samenleven ingericht. Hier kunt u alle informatie en advies krijgen over alle voorzieningen en mogelijkheden die er zijn op het gebied van welzijn, zorg en wonen.

De Wmo is meer dan Welzijn en Zorg. Zo zijn de toegankelijkheid van de openbare ruimten en openbare gebouwen, mobiliteit en aangepaste woningen, die geschikt zijn voor mensen met een zorgvraag ook thema's in het kader van de Wmo. Om deze doelstellingen te realiseren zal dus moeten worden samengewerkt met verschillende partijen.

In het Wmo programma voor het stadsdeel Centrum is de opgave voor de komende jaren beschreven. Met de uitvoering van dit programma is inmiddels al gestart. Ik spreek de wens uit dat de activiteiten die worden uitgevoerd bijdraagt aan de doelstelling van de Wmo: een samenleving waaraan iedereen kan deelnemen.

Wil Codrington
Portefeuillehouder Welzijn en Zorg.

1 Inleiding

1.1 Wmo filosofie en opgave

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ingevoerd. De Wmo is een verzamelwet waarin een breed scala aan regelingen en wetten op het terrein van zorg, welzijn en participatie is opgenomen. Een deel van die wetten en regelingen waren al een gemeentelijke verantwoordelijkheid, zoals de Welzijnswet en de Wet voorzieningen gehandicapten. Maar er zijn ook nieuwe verantwoordelijkheden voor de gemeenten bijgekomen, zoals de hulp bij het huishouden die vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) is overgegaan naar de Wmo.

Het centrale doel van de Wmo is dat iedereen kan meedoen in de maatschappij. Maar meedoen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Ouderdom, een handicap, een chronische ziekte of moeilijkheden thuis kunnen hindernissen opwerpen om volledig in de maatschappij te participeren.

De Wmo stelt dat allereerst moet worden uitgegaan van wat mensen wèl kunnen, in plaats van wat ze níet kunnen en waarvoor dan dus zorg moet worden verleend. Daarom ligt met de Wmo de verantwoordelijkheid voor het welbevinden en de participatie allereerst bij de burgers zelf. Dit geldt ook voor mensen met beperkingen. Soms lukt het burgers niet op eigen kracht. Dan kunnen zij een beroep doen op familie, vrienden, burens en vrijwilligers. Gemeenten proberen deze specifieke groepen mensen te helpen door het aanbieden van mantelzorgondersteuning of de ondersteuning van vrijwilligers. Maar de burgers zelf kunnen ook gebruik maken van algemene voorzieningen die de gemeente aanbiedt, zoals het geven van informatie en advies, het wijk- en buurtwerk en ontmoetingsactiviteiten.

Als dat niet voldoende is kunnen mensen ook gebruik maken van meer individueel gerichte voorzieningen, zoals woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen of hulp bij het huishouden.

Daarnaast zorgen gemeenten op grond van de Wmo ook voor de ondersteuning van kwetsbare personen die behoren tot de doelgroep van de OGGz.

De gemeente Amsterdam staat nu voor de opgave om haar inwoners de benodigde ondersteuning te bieden om zo lang mogelijk (zelfstandig) deel te kunnen nemen aan de samenleving. De opgave hierbij is, zoals gezegd, niet alleen om de benodigde ondersteuning te leveren, maar ook om de ondersteuning vanuit de samenleving zelf te (laten) organiseren. Daarbij speelt mee dat niet alleen de ondersteuningsbehoefte, maar ook de wijze waarop hierin kan worden voorzien per gemeente en per stadsdeel verschilt. Daarom vereist de Wmo dat per gemeente eigen keuzes worden gemaakt bij het uitvoeren van de Wmo. In Amsterdam worden deze eigen keuzes ook deels per stadsdeel gemaakt, vanwege de verschillen tussen de stadsdelen (zie paragraaf 1.3).

De invoering van de Wmo betekent niet dat het huidige beleid van het stadsdeel met betrekking tot zorg, welzijn en wonen op de schop gaat. Stadsdeel Centrum heeft de afgelopen jaren al via verschillende beleidsnota's (o.a. Kiezen voor kansen) aangegeven op welke wijze zij wil bereiken dat bewoners op een prettige manier kunnen wonen, samenleven en deelnemen aan de samenleving. Dit beleid valt vanaf 1 januari 2007 onder de Wmo. Deze Wmo-nota schetst daarmee niet een geheel nieuw beleid. Deze Wmo-nota dient te worden gezien als een kapstok. Op hoofdlijnen wordt aangegeven wat het stadsdeel al doet, op welke onderdelen accenten worden verschoven en wat de nieuwe initiatieven zijn. Het bestaande beleid wordt kort toegelicht en indien nodig wordt verwezen naar bestaande nota's.

1.2 De Amsterdamse aanpak

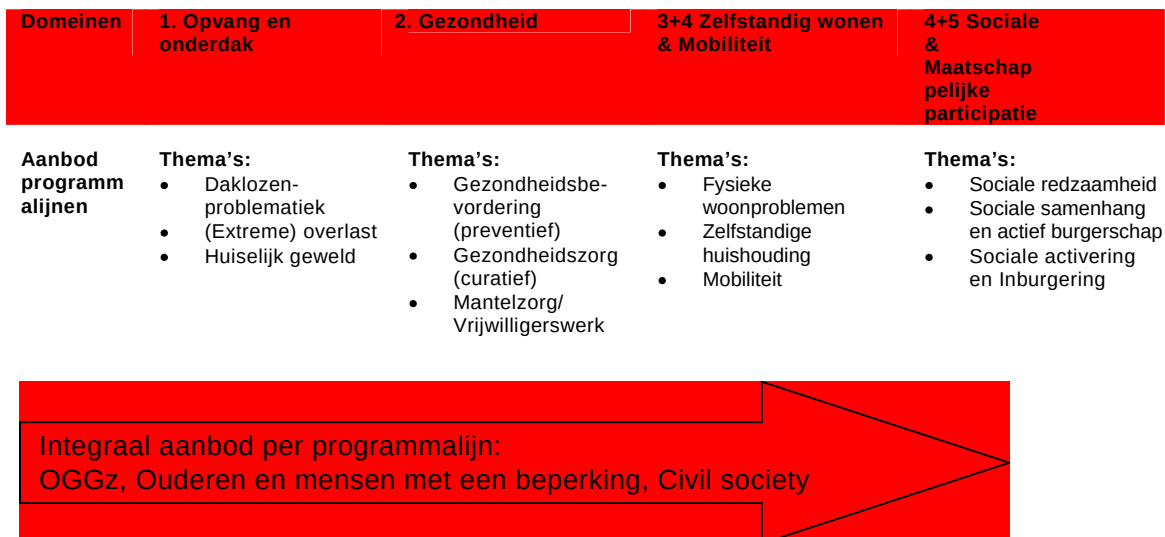
In Amsterdam wordt een stedelijke Wmo-nota geschreven dat onder andere gebaseerd is op de Wmo-programma's per stadsdeel. Voor het opstellen van de Wmo-programma's per stadsdeel is één gezamenlijke Amsterdamse aanpak afgesproken. De negen prestatievelden van de Wmo zijn in de Amsterdamse aanpak vertaald naar vier levensdomeinen om zodoende meer samenhang en integraliteit per programmalijn te krijgen. Alle activiteiten van de gemeente en de stadsdelen op het gebied van zorg, welzijn en participatie kunnen worden geordend in de onderstaande levensdomeinen:

- Onderdak en opvang
- Gezondheid
- Zelfstandig wonen en mobiliteit
- Sociale participatie en maatschappelijke activering.

Elk van deze domeinen omvat een aantal thema's die (waar relevant) per programmalijn worden uitgewerkt.

Iedere burger in Amsterdam heeft te maken met deze levensdomeinen en kan in een situatie verkeren of geraken waarbij ondersteuning vanuit de overheid gewenst en nodig is. Het centrale bestuursakkoord en de verschillende programma-akkoorden laten zien wat op dit moment de belangrijkste programmalijnen zijn. Het gaat om jeugd, de openbare geestelijke gezondheidszorg, ouderen en mensen met een beperking en het geheel aan vrijwillige sociale verbanden, de zogenoemde *civil society*.

Onderstaand zijn de programmalijnen, domeinen en thema's schematisch in een overzicht verwerkt.

Figuur 1. Overzicht van programmalijnen, domeinen en thema's

1.3 Relatie centrale stad en stadsdeel Centrum

De invoering van de Wmo is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de stad en stadsdelen. De centrale stad en stadsdeel Centrum trekken gezamenlijk op bij de invoering van de Wmo. Er valt een onderscheid in drie niveaus te maken:

1. Producten/activiteiten die worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de centrale stad. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de stadsbrede verantwoordelijkheid van o.a. de Dienst Zorg en Samenleven en de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (onder meer de inkoop van individuele voorzieningen zoals hulp bij het huishouden).

2. Producten/activiteiten die worden ontwikkeld onder verantwoordelijkheid van de centrale stad en stadsdelen. De centrale stad en de stadsdelen ontwikkelen bijvoorbeeld beleid en basisproducten die voor ieder stadsdeel hetzelfde zijn, zoals de herijking van het basispakket ouderen en de aanpak van huiselijk geweld.
3. Keuzemenu van producten/activiteiten, waarbij op verzoek van enkele stadsdelen en onder verantwoordelijkheid van de stadsdelen samengewerkt wordt aan een product/activiteit. Het stadsdeel vult hierbij zelf het beleid aan gebaseerd op de lokale vraag/behoefte. Waar mogelijk wordt hierbij samengewerkt met andere stadsdelen om van elkaars ervaring en expertise gebruik te maken.

1.4 Het loket Zorg en Samenleven

Een belangrijk onderdeel van de Wmo is dat de gemeente moet zorgen voor goede informatie over en toegang tot de Wmo-voorzieningen voor haar burgers. In Amsterdam hebben de centrale stad en de stadsdelen afgesproken om gezamenlijk deze informatie en toegang te ontwikkelen. Stedelijk wordt een callcenter en een digitaal loket ingericht door de Dienst Zorg en Samenleven en in ieder stadsdeel komt minimaal één fysiek loket. Deze loketten hebben stadsbreed de naam “Loket Zorg en Samenleven” gekregen. De loketten zijn de plek in de wijk waar de burger terecht kan voor vragen op het terrein van zorg, welzijn, participatie en zorggerelateerd wonen. Op termijn zal het loket operationeel zijn op alle levensdomeinen.

Het loket Zorg en Samenleven in stadsdeel Centrum voert vanaf 1 januari 2007 de volgende taken uit:

- informatie, advies en vraagverheldering;
- cliëntondersteuning;
- doorgeleiding van de vraag in plaats van de cliënt;
- registratie van gegevens over klant en over de vraag;
- netwerksamenwerking met partners, aanbieders en cliënten/consumenten.

Het loket Zorg en Samenleven wordt, conform het Bestuurlijk Document ‘De Wmo in Amsterdam’, ontwikkeld volgens een groeimodel; het aanbod en de dienstverlening van het loket zal in drie tot vier jaar worden uitgebreid. Aan de basisfuncties zullen tussen 2007 en 2009 onder andere de volgende functies gefaseerd toegevoegd worden: ‘aanvraag in behandeling nemen voor Wmo-voorzieningen’, ‘indiceren’ (van eenvoudige vragen) en ‘besluitvorming rond aanvraag en indicatie’. Het tempo en de omvang van de groei wordt mede bepaald door landelijke en stedelijke ontwikkelingen. In 2008 wordt in samenwerking tussen stad en stadsdelen een verbeterprogramma voor alle loketten Zorg en Samenleven uitgevoerd. Dit concentreert zich op concrete ‘quick wins’ zoals professionalisering van loketmedewerkers, invoering van een eenduidig registratiesysteem en verbetering toegankelijkheid.

1.5 De aanpak van stadsdeel Centrum

Relatie met het bestaande beleid

De opgave bij de invoering van de Wmo in het stadsdeel Centrum is tweeledig. Aan de ene kant is het beleidsprogramma ontwikkeld waarin de totale Wmo opgave is opgenomen. Aan de andere kant is ingezet het bestaande beleid dat past binnen de Wmo verder te implementeren. Zo heeft het stadsdeel bijvoorbeeld een woonservicebuurt ontwikkeld en zijn er afspraken gemaakt met de partners voor de ontwikkeling van een tweede en derde woonservicebuurt.

Het feit dat gelijktijdig een verdiepingsslag wordt gemaakt past binnen de Wmo. Zoals al aangegeven is de Wmo er op gericht om mensen deel te laten nemen aan de samenleving door samenhang te creëren in het beleid tussen wonen, welzijn en zorg. Dit uitgangspunt van de Wmo is al jaren het uitgangspunt van het welzijnsbeleid van stadsdeel Centrum. De nadruk bij de invoering van de Wmo ligt daarom voor stadsdeel

Centrum niet zozeer op de invoering van nieuw beleid, maar veel meer op de (her)structurering van het reeds ingezette beleid.

Via het Wmo-programma wordt duidelijk wat de samenhang is tussen de verschillende domeinen per programmalijn en op welke onderdelen wel nieuw beleid nodig is of een herijking van het bestaande beleid gewenst is. In de Aanbodinventarisatie, bijlage bij dit Wmo-programma wordt inzichtelijk wat er in het stadsdeel al wordt uitgedaan op het terrein van de Wmo. In het programma zelf wordt aangegeven waar de prioriteiten voor de komende jaren liggen. De Amsterdamse aanpak van de Wmo biedt daar een goede kapstok voor, omdat het de benadering vanuit de burger centraal stelt.

Programmalijn jeugd

De ondersteuning van jeugdigen met opgroei problemen en ouders met opvoedproblemen is ook onderdeel van de Wmo, maar deze doelgroepen zijn in dit Wmo-programma buiten beschouwing gelaten. De reden hiervoor is dat hiervoor recent al een apart beleidsprogramma is opgesteld in het kader van Jong in Amsterdam. In Jong in Amsterdam worden andere domeinen (speerpunten) gehanteerd. Het opnemen van de programmalijn Jeugd zou in dit geval de samenhang en het overzicht niet bevorderen en ook geen meerwaarde geven aan de beleidsontwikkeling.

Participatie

In de Wmo speelt cliënt- en burgerparticipatie een belangrijke rol. Het gaat hierbij niet alleen om belangenbehartiging, maar om ook betrokkenheid van burgers bij de ontwikkeling van een brede visie op maatschappelijke ondersteuning in het stadsdeel.

Naast deze vorm van participatie is ook de participatie van ketenpartners van belang, zoals welzijnsinstellingen, zorgaanbieders, corporaties.

Stadsdeel Centrum wil beiden, burgers en instellingen, die zich betrokken voelen bij de maatschappelijke ondersteuning, betrekken bij de ontwikkeling van beleid en de uitvoering daarvan.

Stadsdeel Centrum gaat de participatie binnen de Wmo op een praktische manier vormgeven, door bestaande overlegstructuren, die een relatie hebben met de Wmo onder te brengen in één Wmo overleg structuur. Daarbij wordt wel onderscheid gemaakt tussen cliënt- en burgerparticipatie en participatie van ketenpartners. Het eerste zal plaatsvinden in een klankbordgroep, het tweede in een stuurgroep.

Klankbordgroep Wmo

Cliënt- en burgerparticipatie wordt vorm gegeven in een klankbordgroep Wmo. In die klankbordgroep kunnen de participanten gevraagd en ongevraagd advies geven over alle voorzieningen die worden aangeboden in het kader van de Wmo en onder verantwoordelijkheid van het stadsdeel vallen. Onderwerpen ter bespreking zijn bijvoorbeeld:

- het loket Zorg en Samenleven;
- de woonservicebuurten;
- aanbod aan voorzieningen in het Huis van de Buurt.

De klankbordgroep is een onafhankelijk adviesorgaan en zal een aantal keer per jaar bijeenkomen om relevante thema's te bespreken. Als deelnemers aan de klankbordgroep zullen in ieder geval gevraagd worden: Ouderen Adviesraad Centrum, Stichting Gehandicaptenplatform Centrum, Stichting Ontmoetingsruimte voor en door Ouderen Jordaan (SOOJ), Belangengroep Ouderenhuisvesting Jordaan (BOJ), Tweede uitleg en vertegenwoordigers van bewonersgroepen uit alle delen van Centrum. Bij het vormgeven van participatie zal bijzondere aandacht worden besteed aan de inbreng van kwetsbare groepen zoals dak- en thuislozen en cliënten van GGZ instellingen. Dit kan in de vorm van een aparte subgroep of door het inzetten van meer toegankelijke werkvormen.

Stuurgroep Wmo

Daarnaast bespreekt stadsdeel Centrum de invoering en uitvoering van de Wmo regulier met de stuurgroep Wmo waarin alle betrokken professionele ketenpartners zijn vertegenwoordigd. De bestaande stuurgroepen voor deelonderwerpen van de Wmo worden zoveel mogelijk samengevoegd in deze Wmo stuurgroep. Deze stuurgroep adviseert het dagelijks bestuur op alle Wmo beleidsterreinen, signaleert ontwikkelingen en problemen bij de uitvoering van de Wmo, stimuleert de samenhang en samenwerking bij de uitvoering van de Wmo. De stuurgroep komt minimaal twee keer per jaar bij elkaar.

1.6 Van aanbod naar vraaggericht

Uitgangspunt van het Wmo beleid is dat de vraag leidend is voor het aanbod. Ondanks dit gegeven, blijkt uit de praktijk dat we vaak slecht zicht hebben op de precieze vraag. Het steeds verder verfijnen van de vraag van de doelgroepen is dan ook één van de belangrijkste opgave. Dit geldt overigens niet alleen voor het stadsdeel Centrum. Ook andere stadsdelen zijn op zoek naar een werkwijze waarbij de vraag beter in beeld kan worden gebracht. Stadsbreed wordt daarom gewerkt aan een Wmo monitor.

In het kader van participatie wil het stadsdeel een klankbordgroep Wmo inrichten. In deze klankbordgroep zijn de gebruikers van de Wmo voorzieningen vertegenwoordigd. Met de klankbordgroep kan de vraag naar voorzieningen beter in beeld worden gebracht.

Ook het loket Zorg en Samenleven en de het Huis van de Buurt zijn voorzieningen die kunnen signaleren wat de vraag is. Het stadsdeel zal deze voorzieningen hierin een rol geven.

1.7 Relatie met andere beleidsterreinen

Het bevorderen van participatie - de centrale doelstelling van de Wmo – vraagt om een integrale aanpak, waarbij verschillende beleidsterreinen met elkaar verbonden worden. Het heeft weinig zin goede voorzieningen aan te bieden als de openbare ruimte er om heen niet toegankelijk is of het aangepaste vervoer niet op orde is. Armoede kan een sterke belemmering zijn om actief deel te nemen aan de maatschappij. Sport en cultuur zijn bij uitstek geschikt om maatschappelijke participatie te bevorderen en verbindingen te leggen tussen verschillende groepen burgers.

Het stadsdeelbestuur wil de Wmo benutten om de relaties tussen verschillende beleidsterreinen te versterken. Samenwerking met stedelijke diensten als Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO), Dienst Werk en Inkomen (DWI) en Dienst Zorg en Samenleven (DZS) is daarbij gewenst. Binnen het stadsdeel is samenwerking met bijvoorbeeld Sector openbare ruimte nodig, waar het gaat om het toegankelijk maken van woonservicebuurten. Binnen het sportbeleid wordt onderzocht hoe het sporten van mensen met een beperking kan worden bevorderd. De stimulering van creatieve economie in de Czaar Peterbuurt en de ontwikkeling van de woonservicebuurt aldaar, kunnen elkaar wederzijds versterken. Bij verschillende voorstellen uit dit Wmo programma wordt deze samenwerking benadrukt.

1.8 Communicatie

De invoering van de Wmo is een ingrijpende beleidswijziging die bijna alle Amsterdamse burgers vroeg of laat zal raken. Het stadsdeel Centrum wil burgers daarom zo goed mogelijk informeren over de diverse aspecten van de Wmo. De ontwikkeling en vaststelling van het Wmo programma is een goed moment om meer te communiceren over de Wmo en de diverse beleidswijzigingen. Hier ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor stad en stadsdelen. Het stadsdeel Centrum zal in overleg met de centrale stad meer aandacht gaan besteden aan voorlichting en zoeken naar de juiste communicatievormen.

1.9 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de staat van het stadsdeel Centrum beschreven aan de hand van een korte schets van de belangrijkste kengetallen. In de volgende hoofdstukken 3, 4 en 5 komen de verschillende programmalijnen per doelgroep aan bod. Achtereenvolgens de Civil Society, Ouderen en mensen met een beperking en Openbare geestelijke gezondheidszorg. In ieder hoofdstuk wordt per domein het huidige beleid, de belangrijkste trends en ontwikkelingen geschetst en worden nieuwe voorstellen gedaan voor het toekomstige beleid. De hoofdstukken 3 tot en met 5 worden afgesloten met een overzicht van onderwerpen die in gezamenlijkheid tussen het stadsdeel en centraal stedelijke diensten opgepakt moeten worden en die daarmee de input vormen voor het groot stedelijke Wmo-programma.

Hoofdstuk 6 geeft tenslotte een korte schets van de beoogde aanpak van stadsdeel Centrum en hoe uitvoering te gaan geven aan de voorstellen zoals genoemd in het Wmo-programma.

2 Sociale staat van stadsdeel Centrum

Dit hoofdstuk maakt kernachtig inzichtelijk hoe de maatschappelijke situatie in stadsdeel Centrum eruit ziet. Dit algemene beeld geeft de context aan van het beleid dat in de volgende hoofdstukken wordt behandeld.

Leefsituatie

Een belangrijk beoogd effect van maatschappelijke ondersteuning is een verbetering van de leefsituatie van de inwoners. Met een leefsituatie-index¹ wordt de leefsituatie of het algehele welzijn van de Amsterdammers in beeld gebracht. In stadsdeel Centrum vertoont de leefsituatie-index een lichte daling, terwijl er in 2004 nog sprake was van vooruitgang. De leefsituatie in het stadsdeel is daarmee nu weer op het niveau van 2002. Het ligt nog wel boven het Amsterdamse gemiddelde (Centrum 106; Amsterdam 100). Belangrijke bepalende factoren bij de leefsituatie-index zijn leeftijd en opleiding: de meest ongunstige leefsituatie hebben ongeschoolde ouderen, de mensen met de meest gunstige leefsituatie zijn hoog geschoolden met betaald werk van Nederlandse of andere westerse afkomst. Hieruit volgt dat maatschappelijke ondersteuning het meest effectief kan zijn als het allereerst gericht is op de groepen mensen met meest ongunstige leefsituatie.

Een andere bepalende factor bij de leefsituatie-index is de gezondheid.

De gezondheid van de inwoners hangt nauw samen met de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning. Bij mensen met fysieke of mentale beperkingen zal de behoefte aan bijvoorbeeld mantelzorg, vrijwillige zorg en individuele Wmo-voorzieningen groter zijn dan bij mensen zonder deze beperkingen. Van de inwoners van stadsdeel Centrum geeft 89% aan een goede gezondheid te hebben. Dit cijfer is het hoogste van alle stadsdelen (gemiddeld 82%)². Dit betekent dat de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning op basis van dit gegeven lager is dan in andere stadsdelen. Er zijn in stadsdeel Centrum echter relatief veel drugsgebruikers, die al dan niet in het stadsdeel zelf wonen. Hieruit volgt dat stadsdeel Centrum meer dan andere stadsdelen moet investeren in de maatschappelijke ondersteuning voor deze groep mensen.

Sociaal economische situatie

Zoals de leefsituatie-index laat zien is het algehele welzijn van de inwoners sterk afhankelijk van hun inkomen. In stadsdeel Centrum ligt het inkomen boven het Amsterdamse gemiddelde. De Grachtengordel-West springt er hierbij uit. Het aandeel inwoners dat moeite heeft met rondkomen is de afgelopen jaren in Amsterdam Centrum gedaald. In vergelijking met andere stadsdelen scoort Centrum hierop goed, maar het percentage zit nog altijd rond de 30%³.

Maatschappelijke participatie

Niet alleen de verbetering van de algehele leefsituatie, maar ook de vergroting van de maatschappelijke participatie is een belangrijk doel van de Wmo. Uit 'De Staat van de Stad IV' blijkt dat het stadsdeel op het gebied van vrijwilligerswerk gemiddeld scoort: 31% van de inwoners verricht vrijwilligerswerk. De inwoners hebben wel een meer dan gemiddeld actief verenigingsleven. Van de inwoners geeft 38% aan tenminste een keer per maand actief te zijn in een vereniging of organisatie. Alleen de inwoners van Oud-Zuid zijn nog actiever (44%). De inwoners van stadsdeel Centrum scoren gemiddeld in de mate van contact met hun burens: 55% heeft minstens één keer per week contact met burens. Inwoners van stadsdeel Centrum voelen zich ook minder sociaal geïsoleerd dan gemiddeld. Al met al blijkt dat de maatschappelijke participatie in stadsdeel Centrum groter is dan gemiddeld. Dat betekent dat de maatschappelijke ondersteuning in stadsdeel Centrum

1 Bron: Dienst Onderzoek en Statistiek (2007): *De Staat van de Stad Amsterdam IV*

2 Bron: Dienst Onderzoek en Statistiek (2007): *De Staat van de Stad Amsterdam IV*

3 Bron: Dienst Onderzoek en Statistiek (2007): *De Staat van de Stad Amsterdam IV*

minder dan in de meeste andere stadsdelen gericht hoeft te zijn op de versterking van de maatschappelijke participatie.

Demografische ontwikkeling

Om het beeld compleet te maken van de maatschappelijke context waarbinnen de maatschappelijke ondersteuning in stadsdeel Centrum vorm moet krijgen, presenteren wij onderstaande tabel. Daarin worden een aantal demografische kerncijfers gepresenteerd. Deze geven een beeld van de demografische ontwikkeling van de afgelopen jaren in stadsdeel Centrum. Daarnaast kan een vergelijking worden gemaakt met de gehele stad Amsterdam.

Allereerst blijkt dat de leeftijdsopbouw in stadsdeel Centrum afwijkt van de gemiddelde leeftijdsopbouw in Amsterdam. Zoals gezegd laat de leefsituatie-index zien dat de leefsituatie gemiddeld minder gunstig is naarmate iemand ouder is. In stadsdeel Centrum zijn minder ouderen dan gemiddeld, en er zijn meer mensen in de leeftijdscategorieën tussen 25 en 64 jaar. Dit zijn de meer draagkrachtige groepen met betaald werk, die minder behoefte dan gemiddeld hebben aan vormen van maatschappelijke ondersteuning.

Daarnaast is het percentage niet-westerse allochtonen veel lager dan het Amsterdamse gemiddelde, en het percentage buitenlanders uit westerse landen is veel hoger is dan in andere delen van Amsterdam. Deze westerse allochtonen hebben gezien hun sociaal-economische positie naar verwachting minder behoefte aan vormen van maatschappelijk ondersteuning dan niet-westerse allochtonen.

Tenslotte laat onderstaande tabel zien dat het beroep op de bijstandsvoorzieningen en de werkloosheid de laatste jaren licht zijn gedaald. De werkloosheid onder de inwoners van stadsdeel Centrum is zelfs aanzienlijk lager dan het stedelijk gemiddelde. Dit wijst erop dat de sociaal-economische situatie van de inwoners van stadsdeel Centrum verbetert en zoals eerder gezegd boven het Amsterdamse gemiddelde ligt.

Tabel 1. Kerncijfers stadsdeel Centrum, 2003 – 2007. Bron: O + S: Kerncijfers 2007.

1 januari	eenheid	Centrum 2003	2006	2007	Amsterdam 2007
totale bevolking	abs.	78979	81980	80819	743104
w.o. vrouwen	%	47,3	47,4	47,5	50,8
leeftijdsgroepen					
0-3 jaar	%	3,7	3,6	3,5	5,0
4-7 jaar	%	2,3	2,5	2,5	4,3
8-12 jaar	%	2,7	2,5	2,5	4,7
13-17 jaar	%	2,5	2,6	2,7	4,7
18-24 jaar	%	7,9	9,2	9,4	9,6
25-29 jaar	%	11,6	10,8	10,7	9,1
30-39 jaar	%	24,3	22,2	21,3	18,9
40-49 jaar	%	18,0	18,1	17,9	15,9
50-64 jaar	%	18,7	19,9	20,7	16,6
65 jaar e.o.	%	8,3	8,6	8,8	11,2
niet-westerse allochtonen	%	13,7	14,2	14,1	34,5
westerse allochtonen	%	21,8	23,0	22,6	14,1
autochtonen	%	64,5	62,8	63,2	51,4
ABW/WWB tot 65 jaar (thuiswonend)	abs.	3946	3827	3642	35520
Werkloosheid	%	6,2	6,1	5,8	7,4

Conclusie

In maatschappelijk opzicht staat stadsdeel Centrum er in verhouding met de meeste andere stadsdelen goed voor. Er is op sommige terrein zelfs sprake van een lichte vooruitgang. Deze goede signalen over de staat van

het stadsdeel worden door stadsdeel Centrum als een steun in de rug gezien om het huidige sociale beleid te handhaven en waar nodig en mogelijk de verbindingen tussen de verschillende onderdelen van beleid te verbeteren.

3 Civil Society

3.1 Inleiding

Eén van de belangrijke aandachtspunten van de Wmo is dat bewoners participeren in de samenleving en dat zij gestimuleerd en ondersteund worden om zelfredzaam te zijn. Verder is het de bedoeling van de wet dat kansrijke burgers erop worden aangesproken dat zij ook bijdragen aan de samenleving, dat zij sociale verbanden versterken en dat zij medeburgers ondersteunen die het moeilijk hebben. Kortom; een belangrijk onderdeel van de Wmo is het versterken van de civil society.

Bij het versterken van de civil society speelt de ondersteuning van actieve burgers een belangrijke rol. Stedelijk zijn er hiertoe twee beleidslijnen ingezet⁴:

- Stimuleren van actief burgerschap en vrijwilligerswerk,
- Ondersteunen en versterken van actieve burgers en vrijwilligers.

Binnen de Wmo wordt meer nadruk gelegd op de verantwoordelijkheid van de mensen zelf voor hun welbevinden. Daarom wil de gemeente (stad en stadsdelen) dat inwoners, instellingen en gemeente gezamenlijk werken aan netwerken die zorgen voor een brede ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers, belangrijke doelgroepen in de civil society. Wat door inwoners zelf gedaan kan worden, zal ook door inwoners zelf gedaan moeten worden. Het stadsdeel biedt hiervoor de ruimte, voert de regie en stimuleert. Organisaties en netwerken ondersteunen en voeren uit. Het Huis van de Buurt (zie paragraaf 3.5.1) zal hierbij een belangrijke rol spelen.

In Amsterdam richt de programmalijn civil society zich op twee groepen: mensen die de civil society 'de actieven' ondersteunen en mensen die afhankelijk zijn van de civil society 'de niet-actieven'. Deze niet-actieven hebben wel de potentie om actief te worden. Vandaar dat begrippen als maatschappelijke activering en sociale participatie een belangrijke rol spelen in de civil society.

Stadsdeel Centrum is zich ervan bewust dat werken aan de civil society een proces is dat tijd kost. Door te investeren in wijkgericht werken, in een wijkgerichte sociale infrastructuur, in informatieverstrekking, het opbouwen van netwerken en het verminderen van de bureaucratie wil het stadsdeel samen met burgers en organisaties werken aan de civil society. Actieven ondersteunen en niet-actieven de kans geven actief te worden is de leus.

3.2 Domein Opvang en onderdak

Dit domein is voor het onderdeel civil society minder relevant en wordt hier niet behandeld.

3.3 Domein Gezondheid

Dit domein wordt in deze paragraaf uitgewerkt aan de hand van de volgende beleidsonderdelen:

- Mantelzorg
- Vrijwilligerswerk

⁴ Bron: startnotitie 'Maatschappelijk Meedoen'

Mantelzorg is zorg die onbetaald, ongeorganiseerd en niet-beroepsmatig wordt verleend vanuit een persoonlijke betrokkenheid door iemand uit de naaste omgeving van een zorgbehoevende persoon.

Vrijwilligerswerk verschilt van mantelzorg op twee punten. Ten eerste wordt mantelzorg niet en vrijwilligerswerk wel in georganiseerd verband verricht. Ten tweede is vrijwilligerswerk een bewuste keuze, het geven van mantelzorg is dat daarentegen meestal niet omdat dit voortvloeit uit een persoonlijke situatie. Bij vrijwillige inzet in de informele zorg kan gedacht worden aan buddyzorg, maatjescontact en vrijwillige thuishulp.

Uiteraard wordt ook niet-zorggerelateerd vrijwilligerswerk ondersteund. Hoewel dit onderwerp eigenlijk niet past binnen de bespreking van het domein gezondheid, wordt dit onderwerp toch in deze paragraaf behandeld. Stadsdeel Centrum maakt namelijk in het beleid rondom vrijwilligerswerk geen uitsplitsing naar soorten vrijwilligerswerk.

3.3.1 Huidig kader en beleid

Geïntegreerd beleid ten aanzien van mantelzorgers en vrijwilligers

De kaders voor het beleid voor zowel mantelzorg als vrijwilligerswerk worden geschetst in het stedelijke programma 'Amsterdam voor Elkaar' en de welzijnsvisie 'Kiezen voor Kansen' van stadsdeel Centrum.

Het dagelijkse bestuur heeft in de welzijnsvisie 'Kiezen voor Kansen' vastgelegd dat meer geïnvesteerd moet worden in de ondersteuning van vrijwilligerswerk en mantelzorg, om hierdoor de civil society te versterken. In aansluiting met de stedelijke programmalijn 'Amsterdam voor Elkaar', wil stadsdeel Centrum de burgers die reeds actief zijn ondersteunen en versterken, en burgers die (nog) niet actief zijn uitnodigen om ook mee te doen aan de civil society. Dit is vastgelegd in de stadsdeelnota 'Vrijwilligers en mantelzorgers: de stille kracht van een buurt', die onlangs is vastgesteld door de stadsdeelraad. Hieraan is een actieprogramma 2008-2010 gekoppeld waarin het stadsdeel aangeeft wat het concreet gaat doen ter ondersteuning van vrijwilligers(werk) en mantelzorgers.

Specifiek beleid ten aanzien van mantelzorgers

Veel mensen zijn mantelzorger zonder dat ze het zelf weten. Zij weten dan ook vaak niet dat ondersteuning mogelijk is. De ondersteuning van mantelzorgers is een van de wettelijke verplichtingen uit de Wmo en wordt op dit moment nog met name centraal stedelijk georganiseerd. Inwoners kunnen, indien gewenst, gebruik maken van het aanbod van stedelijke organisaties als de Vrijwilligerscentrale Amsterdam (VCA) en Markant, het steunpunt voor mantelzorgers.

Specifiek beleid ten aanzien van vrijwilligers

Stadsdeel Centrum stimuleert en ondersteunt waar nodig vrijwilligerswerk. Daartoe draagt het stadsdeel financieel bij aan het werk van de Vrijwilligers Centrale Amsterdam. Het stadsdeel heeft daarnaast in de budgetsubsidie contracten met de IJsterk, de Blankenberg Stichting en de drie wijkcentra, als prestatie-eis opgenomen dat zij bij hun activiteiten de inzet van vrijwilligers moeten stimuleren en ondersteunen. Ook subsidieert het stadsdeel de exploitatie van drie ouderenontmoetingsruimten die voor en door ouderen zijn opgezet.

3.3.2 Trends en ontwikkelingen

Mantelzorg

De intentie is om de ondersteuning van mantelzorgers op termijn geheel of gedeeltelijk over te hevelen naar de stadsdelen. Om dit te bereiken wordt momenteel in meerdere stadsdelen, ook in stadsdeel Centrum,

gewerkt aan de totstandkoming van een basispakket mantelzorg. De provincie Noord-Holland financiert hiertoe een pilotproject. Markant begeleidt dit project.

Als onderdeel van het pilotproject voor de totstandkoming van een basispakket mantelzorgondersteuning wordt een probleemanalyse uitgevoerd. Hierin wordt aangegeven welke specifieke problematiek mantelzorgers in Centrum ervaren en hoe het huidige aanbod aan diensverlening voor mantelzorgers is georganiseerd. Dit moet direct een bijdrage leveren aan meer bewustwording en erkenning van de situatie van mantelzorgers.

Als het basispakket mantelzorg gereed is, moet bekeken worden op welke manier dit toegankelijk gemaakt kan worden voor de mantelzorgers. Verwacht wordt dat het basispakket mantelzorg vooral zal bestaan uit voorlichting, informatievoorziening en ondersteuning. De uitvoering van deze nieuwe taken zal naar verwachting voor een belangrijk deel opgepakt worden door het loket Zorg en Samenleven.

Vrijwilligerswerk

In de informele zorg is een tekort aan vrijwilligers. Hierdoor hebben verschillende stedelijk opererende zorgorganisaties te maken met wachtlijsten. Om dit tegen te gaan investeert de centrale stad in een academie voor vrijwilligers in de informele zorg. Deze vrijwilligersacademie zal voor alle vormen van vrijwillige inzet in de zorg de werving en scholing op zich nemen. De wens van de centrale stad is dat stadsdelen ook meer gaan investeren in ondersteuning aan informele zorgvrijwilligers en in respijtzorg. Het stadsdeel zal hiertoe nieuw beleid ontwikkelen.

Uit gesprekken met de VCA en uit het rapport 'Staat van de Stad IV' blijkt dat er geen tekort is aan niet-zorggerelateerd vrijwilligerswerk in stadsdeel Centrum. De noodzaak wordt echter gevoeld om meer diversiteit in het soort vrijwilligerswerk te creëren, waarmee meer tegemoet wordt gekomen aan de wensen van de nieuwe generatie van vrijwilligers. Ook dit wordt meegenomen in het nieuw te ontwikkelen beleid. Stadsdeel Centrum heeft met ingang van 2007 structureel € 50.000 in de begroting opgenomen voor dit vrijwilligers- en mantelzorgbeleid.

Ontmoetingsruimte Westerdokseiland

Het stadsdeel is (in samenwerking met woningbouwcorporatie Y-mere en de OSIRA-zorggroep) bezig met de ontwikkeling van een zogeheten Civil Society-ruimte bij het Westerdokseiland. De bedoeling is daar een ontmoetingsfunctie te creëren voor bewoners waar zij snel en slagvaardig projecten/initiatieven op het gebied van vrijwilligerswerk in gang kunnen zetten. Omdat er veel nieuwe bewoners zijn in deze buurt, is het extra van belang de onderlinge ontmoetingen en sociale verbanden te stimuleren. Deze ontwikkeling sluit aan bij het realiseren van de woonservice buurt Jordaan/Haarlemmerbuurt. In de begroting 2008 is incidenteel €75.000 gereserveerd.

Armoedebeluid

In het Programmakkoord 2006-2010 is als doelstelling voor de Wmo opgenomen dat iedereen deelneemt aan de samenleving en daaraan actief kan bijdragen. Daarbij wordt als kanttekening geplaatst dat dit kan worden belemmerd, onder meer door armoede. Het dagelijks bestuur heeft in de welzijnsvisie "Kiezen voor Kansen" vastgelegd dat het aanbod van voorzieningen wordt ingericht voor onder meer mensen die economisch of sociaal een zwakke positie hebben. Het gaat dan om mensen die geen werk hebben, ziek zijn of zonder extra steuntje in de rug, niet kunnen deelnemen aan de samenleving.

In de concept beleidsnota Armoedebeluid heeft het dagelijks bestuur haar visie en ambities neergelegd op het gebied van armoedebeluid, inclusief een actieprogramma. Uitgangspunt is dat het dagelijks bestuur het armoedebeluid van de Centrale Stad ondersteunt en waar nodig en passend binnen bestaande mogelijkheden en bevoegdheden, aanvullende beleidsmaatregelen onderneemt. Doel is burgers duurzame financiële

zelfredzaamheid en optimale mogelijkheden tot maatschappelijke participatie te bieden. Naar verwachting wordt de beleidsnota Armoedebeloid in maart 2008 vastgesteld door de stadsdeelraad.

3.3.3 Voorstellen en beoogde resultaten

Het stadsdeel beleid rond vrijwilligers en mantelzorgers is omschreven in de beleidsnota 'Vrijwilligers en mantelzorgers: de stille kracht van een buurt' en het daaraan gekoppelde actieprogramma 2008-2010. Deze nota is in februari 2008 vastgesteld door de stadsdeelraad. Hierin worden diverse activiteiten beschreven die gericht zijn op vergroten van erkenning en waardering van vrijwilligerwerk en de inzet van mantelzorgers. Voor ondersteuning van diverse initiatieven is €50.000 beschikbaar gesteld.

3.4 Domein Zelfstandig wonen en mobiliteit

Dit domein is voor het onderdeel civil society minder relevant en wordt in het kader van de civil society niet verder uitgewerkt.

3.5 Domein Sociale participatie en maatschappelijke activering

Sociale participatie betekent dat mensen de mogelijkheid hebben om andere mensen te ontmoeten en een sociaal netwerk op te bouwen of in stand te houden.

Maatschappelijke activering beoogt dat inwoners worden gestimuleerd om een bijdrage te leveren aan het welzijn van anderen in de stad.

Dit domein wordt in deze paragraaf uitgewerkt aan de hand van de volgende beleidsonderdelen:

- zelfredzaamheid;
- sociale samenhang en actief burgerschap;
- sociale activering.

3.5.1 Huidig beleid en kader

Zelfredzaamheid

Stadsdeel Centrum gaat uit van de ontplooiing en zelfredzaamheid van haar burgers en wil aansluiten bij de talenten van de burgers. Het stadsdeel redeneert dus uitdrukkelijk niet alleen vanuit de problemen van mensen, waardoor ze minder redzaam zijn, maar gaat ook uit van de eigen kracht van mensen. Het stadsdeel subsidieert daarom verschillende activiteiten om de zelfredzaamheid te bevorderen, o.a. informatie en advies over inkomensondersteunende voorzieningen, schuldhulpverlening, een formulierenbrigade, inkomensbeheertrajecten, AMW en ouderenadvieswerk.

Sociale samenhang en actief burgerschap

Stadsdeel Centrum wil dat iedereen kan meedoen aan activiteiten in de eigen buurt vanuit het Wmo perspectief dat bewoners participeren in de samenleving en dat zij gestimuleerd en ondersteund worden om zelfredzaam te zijn (zie inleiding). Voor dit doel subsidieert het stadsdeel het wijkopbouwwerk om bewoners mee te laten praten over veranderingen in de buurt. Bewoners worden ook gestimuleerd en geactiveerd om elkaar te helpen en op een prettige manier met elkaar samen te leven. Er lopen hiervoor twee trajecten binnen stadsdeel Centrum: de totstandkoming van het Huis van de Buurt waarin de functies van buurthuiswerk en wijkopbouwwerk worden ondergebracht en de uitvoering van het programma 'Wij Amsterdammers'.

Huis van de Buurt

Een belangrijke ontwikkeling in stadsdeel Centrum is het Huis van de Buurt. Het Huis van de Buurt is een multifunctioneel centrum voor alle bewoners, bewonersgroepen en ondernemers en is tevens een netwerk van maatschappelijk betrokken organisaties. De functies van het wijkopbouwwerk, buurthuiswerk en maatschappelijke dienstverlening worden in het Huis van de Buurt gecombineerd tot een aanbod met meerwaarde en waarbij diensten van verschillende organisaties op elkaar worden afgestemd. Vraaggericht werken en maatwerk bieden zijn centrale begrippen. Bovendien biedt het Huis van de Buurt een thuis voor de buurtgroepen, waardoor ook de bewonersparticipatie maximaal wordt gestimuleerd. Het project Huis van de Buurt is in de zomer van 2005 gestart met 2 werkgroepen, te weten 1. realiseren van het Huis van de Buurt in rayon West (de fysieke kant) en 2. het ontwikkelen van een gezamenlijk activiteitenplan Huis van de Buurt (de inhoudelijke kant).

De bedoeling is dat er binnen het stadsdeel uiteindelijk drie Huizen van de Buurt gerealiseerd gaan worden, in elk rayon één huis. Voor stadsdeel Centrum betekent dit vooral dat de bovengenoemde functies geconcentreerd worden onder één dak. Maar de totstandkoming van de Huizen van de Buurt wordt ook door het stadsdeel gebruikt om meer regie te krijgen op de uitvoering van de activiteiten. Dat vindt op twee manieren plaats via de rol van het stadsdeel als opdrachtgever.

1. Door te streven naar één contract (één hoofdaannemer) per Huis van de Buurt. In dit contract worden naast afspraken over verantwoordelijkheden ook afspraken gemaakt over het behalen van maatschappelijke effecten.
2. Bij het maken van afspraken met de uitvoerende organisaties wordt gebruik gemaakt van de systematiek van beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF). Hierdoor kan sterker op output en outcome worden gestuurd dan voorheen.

De overgang van de huidige situatie met tal van subsidierelaties, naar het beoogde eindbeeld met een duidelijke opdrachtgever-opdrachtnemer relatie vergt naar verwachting veel tijd, expertise en afstemming. Gekozen wordt voor een benadering waarbij 'geoefend' wordt met het maken van afspraken nieuwe stijl. Dat betekent dat de doorlopende (subsidie)afspraken gehandhaafd blijven, maar dat er tegelijkertijd ook ervaring wordt opgedaan met het maken en nakomen van de afspraken nieuwe stijl (conform de BCF -systematiek).

Wij Amsterdammers

Het stedelijke programma 'Wij Amsterdammers' had in eerste instantie tot doel om extremisme aan te pakken en polarisatie tegen te gaan door ontmoeting van mensen te stimuleren. De doelstelling is in 2007 gewijzigd naar het scheppen van hoopvolle toekomstbeelden, door te investeren in sociaal kapitaal, grenzen te stellen, en perspectief en kansen te bieden. In stadsdeel Centrum zijn verschillende projecten voor subsidiëring ingediend.

Sociale activering

Sociale activering en maatschappelijke activering zijn er onder andere op gericht bijstandsgerechtigden, arbeidsongeschikten en NUG –ers (Niet uitkeringsgerechtigden) die niet actief betrokken zijn bij de samenleving en een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben, te betrekken bij de samenleving. Hierbij wordt onderscheidt gemaakt in sociale activering (bevorderen zelfredzaamheid en sociaal isolement tegengaan met niet arbeidsmatige activiteiten buitenshuis) en maatschappelijke activering (meedoen in een organisatie en er iets voor terugdoen, waarbij niet de productie maar het bevorderen van de reïntegratie mogelijkheden van de deelnemer voorop staat) die nog niet kunnen worden doorgeleid naar de arbeidsmarkt te ondersteunen. Via sociale activering wordt hun betrokkenheid bij de maatschappij vergroot en wordt een (dreigend) sociaal isolement voorkomen of doorbroken.

Het stadsdeel Centrum brengt het loket Taalwijzer onder in het dienstencentrum Straat en Dijk. Het voordeel hierbij is dat hier ook diensten als schuldhulpverlening, Algemeen Maatschappelijk Werk en het loket Zorg en Samenleven zijn gehuisvest. De fysieke nabijheid van deze diensten heeft een positief effect op de

afstemming tussen de verschillende diensten ten behoeve van één cliëntgerichte aanpak. De verwachting is dat door de totstandkoming van 'Huizen van de buurt' meer partijen beter met elkaar zullen afstemmen.

3.5.2 Trends en ontwikkelingen

Zelfredzaamheid

De diensten ten behoeve van zelfredzaamheid worden vanaf 1 januari 2007 via het loket Zorg en Samenleven aangeboden op vier locaties, te weten in het Dienstencentrum Straat en Dijk en in het Dienstencentrum Laurierhof (beiden rayon West), dienstencentrum d'Oude Stadt (rayon Stadshart) en in de Oosterkerk (rayon Centrum Oost). De twee locaties in rayon West maken deel uit van het Huis van de Buurt in oprichting in West. Het is de bedoeling om alle diensten ten behoeve van de zelfredzaamheid van bewoners ook aan te gaan bieden in de andere Huizen van de Buurt.

Sociale samenhang en actief burgerschap

Het buurthuiswerk en het wijkopbouwwerk richten zich steeds meer expliciet op het verbeteren van de sociale cohesie op buurt- en wijkniveau. Dit gebeurt door te investeren in onderlinge contacten, saamhorigheid en de participatie van inwoners. Hierdoor worden de gemeenschapszin gestimuleerd en de samenwerkingsrelaties tussen buurt- en zelforganisaties verstevigd.

Op grond van het feit dat er veel overeenkomsten zijn in de doelstellingen/ taakomschrijvingen van de huidige voorzieningen met betrekking tot ondersteuning van bewoners, is het concept Huis van de Buurt een zeer geschikte optie om bewonersondersteuning, zoals hiervoor gedefinieerd, optimaal te organiseren. Het is een concept waarin, binnen de bestaande budgettaire kaders en op niveau van functies, voorzieningen worden gestroomlijnd/samengebracht op het terrein van ondersteuning van bewoners.

Het samenbrengen of integreren van deze voorzieningen binnen één grote buurtgerichte voorziening zorgt ervoor dat de verschillende functies elkaar versterken, de doelmatigheid ervan bevordert wordt en de beschikbare middelen effectiever worden ingezet.

De ontwikkelingen rond het Huis van de Buurt zijn inmiddels zover gevorderd dat er een bedrijfsplan voor het eerste huis is opgesteld. Mede op basis van dit bedrijfsplan is begonnen met het realiseren van het Huis van de Buurt in rayon West. Het is nu zaak om dit eerste huis zo snel mogelijk operationeel te maken, zodat het als voorbeeld kan dienen voor de andere twee nog op te zetten Huizen van de Buurt. Tegelijkertijd zijn de deelnemende welzijnsinstellingen in Centrum Oost begonnen met het uitwerken van de inhoudelijke kant van het Huis van de Buurt. Nog voor de zomer van 2008 zal dit resulteren in een activiteitenplan Huis van de Buurt rayon Oost. Dit plan zal als voorbeeld worden gebruikt voor de invulling en uitwerking in de overige Huizen van Buurt.

In het kader van de Wet Inburgering en herinrichting Inburgering Amsterdam zal stadsdeel Centrum de komende vijf jaar circa 2.300 inwoners moeten laten inburgeren. Een groot deel van deze inwoners moet nog geworven worden via het loket Taalwijzer.

Het is nog niet duidelijk of er ook in 2008 weer budgetten beschikbaar zijn voor burgerinitiatieven in het kader van 'Wij Amsterdammers'.

Sociale activering

In het algemeen geldt dat vrijblijvendheid rond sociale activering steeds meer plaats maakt voor verplichtingen (zowel wettelijk als maatschappelijk).

In het kader van de Wet werk en bijstand is 'work first' het leidende principe. De tendens verschuift steeds meer naar 'werken voor de uitkering'.

Doel voor de toekomst is om (in samenwerking met DWI) het lokale welzijnswerk bereid te vinden voor deze groepen passend vrijwilligerswerk in de wijk/buurt beschikbaar te stellen en mensen te begeleiden. Deze wijkgerichte aanpak moet ertoe leiden dat ook andere doelgroepen dan de huidige doelgroep van mensen met een bijstandsuitkering worden bereikt. Bijvoorbeeld daklozen en verslaafden.

3.5.3 Voorstellen en beoogde resultaten

1. Realisatie van het eerste Huis van de Buurt in rayon West mede op basis van het bedrijfsplan.
2. Voorbereiden en realisatie van de andere twee Huizen van de Buurt.
3. Ontwikkelen van een activiteitenplan Huis van de Buurt, rayon Centrum Oost dat als voorbeeld kan dienen voor de andere Huizen van de Buurt;
4. In samenwerking met DWI cliënten werven voor sociale activeringstrajecten bij diverse zorg- en welzijnsinstellingen in het stadsdeel.
5. De passieve werving van inburgeraars (doorverwijzen door andere diensten) wordt geëvalueerd en indien nodig, verbeterd.
6. Het loket Taalwijzer krijgt een plaats in alle 'Huizen van de Buurt', om een persoonsgerichte ketenaanpak beter mogelijk te maken en de verwerving te bevorderen.
7. Realisatie ontmoetingsruimte Westedokseiland.

3.6 Gezamenlijke opgave centrale stad en stadsdeel Centrum

In het kader van het programma 'Maatschappelijk Meedoen' maken stad en stadsdelen gezamenlijk een plan van aanpak⁵. Dit hoofdstuk in het Wmo-programma van stadsdeel Centrum vormt grotendeels de inbreng van het stadsdeel in het gezamenlijke plan van stad en stadsdelen. Dit hoofdstuk biedt namelijk een uitwerking van een aantal doelen die in het programma 'Maatschappelijk Meedoen' zijn geformuleerd. Hierin spelen het beleid ten aanzien van vrijwilligers en mantelzorgers, en het Huis van de Buurt een centrale rol omdat juist hiermee concreet wordt gewerkt aan het verwezenlijken van de stedelijke doelen. Het doel 'Ondersteuning: geef ze de ruimte' wordt bijvoorbeeld ingevuld doordat het Huis van de Buurt onderdak geeft aan buurtgroepen, en doordat vrijwilligers worden ondersteund. Het doel 'Stimuleren: nodig mensen uit' wordt bijvoorbeeld vormgegeven doordat het Huis van de Buurt laagdrempelig is en mogelijkheden aan burgers biedt om hun initiatieven te ondersteunen. Het Huis van de Buurt zal ook fungeren als netwerkplek waar nieuwe buurtinitiatieven worden ontwikkeld.

⁵ Bron: Dienst Zorg en Samenleven (2007): *Concept startnotitie 'Maatschappelijk meedoen!'*

4 Ouderen en mensen met beperkingen

4.1 Inleiding

Er zijn twee grote processen die van invloed zijn op de inzet van stadsdeel Centrum voor de doelgroepen ouderen en mensen met beperkingen: de vergrijzing van de bevolking en de vermaatschappelijking van de zorg.

1. Vergrijzing.

In tabel 1 in hoofdstuk 2 is te zien dat het aandeel 65+-ers in stadsdeel Centrum de laatste jaren licht is gestegen tot 8,8% in 2007. Prognoses van DRO/O+S⁶ laten zien dat het aandeel 65+-ers in stadsdeel Centrum de komende jaren verder zal stijgen. In 2020 zal 13,6% van de stadsdeelbevolking 65 jaar of ouder zijn. De vergrijzing in stadsdeel Centrum gaat na 2015 naar verwachting sneller dan gemiddeld in Amsterdam. Deze trend vraagt om gericht beleid ten aanzien van ouderen.

2. Vermaatschappelijking van de zorg.

Met vermaatschappelijking van de zorg wordt bedoeld dat mensen langer zelfstandig wonen en thuis zorg op maat krijgen. Daarmee wordt voorkomen dat mensen in intramurale instellingen gaan wonen. In het verlengde van het begrip vermaatschappelijking van de zorg ligt het begrip extramuralisering. Dit verwijst ernaar dat zorginstellingen de zorg voor hun cliënten steeds meer buiten de muren van de zorginstellingen leveren. Hierdoor neemt het aantal intramurale plaatsen af.

Het dagelijks bestuur is van mening dat het aantal intramurale plaatsen in stadsdeel Centrum alleen kan afnemen als er voldoende geschikte zelfstandige woningen met zorg en dienstverlening voor in de plaats komen. Doordat stadsdeel Centrum naar verhouding veel verpleeg- en verzorgingshuisplaatsen heeft, ligt de druk op de totstandkoming van dergelijke woningen (met zorg en dienstverlening) extra hoog.

De Wmo biedt gemeenten een aantal handvatten om beleid te voeren, gericht op het omgaan met bovengenoemde processen. De Wmo stelt namelijk dat mensen zo lang mogelijk zo zelfstandig mogelijk moeten kunnen meedoen aan de samenleving. Meer dan voorheen zal daarbij ook aandacht zijn voor mensen met een functionele beperking. Het vroegere gehandicaptenbeleid is onderdeel geworden van de Wmo.

In het beleid ten aanzien van ouderen en mensen met beperkingen is de verantwoordelijkheid als volgt verdeeld tussen centrale stad en stadsdelen.

Het beleid ten aanzien van voorzieningen voor zelfstandig wonende ouderen is volledig gedecentraliseerd naar de stadsdelen. De stadsdelen vullen dit beleid in door ondersteunende diensten en producten te subsidiëren (dan wel in te kopen), die bijdragen aan het langer de zelfstandige woonsituatie kunnen handhaven. Om stadsdelen een uniform pakket te laten aanbieden, worden stedelijk afspraken gemaakt over de invulling van dit pakket, het zogenaamde basispakket voor ouderen.

Voor wat betreft de woonservicewijken worden op stedelijk niveau afspraken gemaakt met partners via het Woonservicepact. Kwesties die de hele stad aangaan, zoals de spreiding van woningen voor doelgroepen over de hele stad en het voorkomen van 'lege gebieden' worden door de centrale dienst Wonen gevolgd en desnoods aangejaagd.

De stadsdelen hebben een verantwoordelijkheid in de lokale regie. Samen met partners (corporaties, zorg- en welzijnsaanbieders, cliëntenorganisaties en de centrale stad) is het hun taak om woonservicewijken in te richten.

6 Bron: DRO/O+S (2006): *Prognose stadsdelen 2006: Centrum*
(www.os.amsterdam.nl/tabel/5883)

4.2 Domein Opvang en onderdak

Dit domein wordt in het kader van Ouderen en mensen met een beperking niet verder uitgewerkt.

4.3 Domein Gezondheid

4.3.1 Huidig kader en beleid

Het individu is primair verantwoordelijk voor zijn eigen gezondheid en voor het in stand houden van een netwerk van contacten en activiteiten die bijdragen aan het zelfstandig wonen, de eigen zelfredzaamheid en gezondheid. Omdat er binnen de zorg sprake is van extramuralisering wordt zorg steeds meer aan huis geleverd. Daarom moeten zorg, welzijn en wonen goed op elkaar worden afgestemd. De rol van het stadsdeel zit vooral in het geven van voorlichting en informatie over het aanbod van producten en diensten. Deze functie wordt momenteel vervuld door het Loket Zorg en Samenleven.

Sinds november 2007 wordt het pilotproject 'Ketenaanpak psychogeriatrische (dementerende) ouderen' in stadsdeel Centrum uitgevoerd. Doel van deze pilot is het netwerk van zorgaanbieders rondom dementerenden goed op elkaar af te stemmen zodat de ondersteuning van de dementerende verbeterd wordt.

Ook kent stadsdeel Centrum een Alzheimer café. Het Alzheimer Café is een informeel trefpunt voor mensen met dementie, hun partners, familieleden en vrienden, maar ook hulpverleners en andere belangstellenden. Een andere recente ontwikkeling is het initiatief van een aantal organisaties in stadsdeel Centrum om te komen tot een consultatiebureau voor ouderen. Onderzocht wordt of zo'n consultatiebureau zinvol en haalbaar is.

Bij de evaluatie van het sportbeleid in stadsdeel Centrum is geconstateerd dat er onvoldoende inzicht is in de behoefte van mensen met een beperking om te sporten en wat eventuele belemmeringen zijn. In overleg met o.a. patiënt en consument organisaties zal dit nader uitgezocht worden.

4.3.2 Trends en ontwikkelingen

Recentelijk (augustus 2007) heeft stadsdeel Centrum een rapportage op laten stellen over de gezondheid van (alle) inwoners van het stadsdeel⁷. Het onderzoek was vooral gericht op preventie.

Over het algemeen is het goed gesteld met de gezondheid van de inwoners van het stadsdeel. De inwoners van stadsdeel Centrum zijn van alle Amsterdamse stadsdelen het meest positief over hun eigen gezondheid⁸. Deze uitkomst hangt sterk samen met de bevolkingssamenstelling en de sociaal economische positie.

Van de inwoners van stadsdeel Centrum geeft 23% aan last te hebben van een of meer langdurige ziekten, aandoeningen of handicaps (stedelijk 27%). Uit eerder onderzoek blijkt dat 14% van de inwoners van stadsdeel Centrum als gevolg van dergelijke beperkingen zich in meer of mindere mate belemmerd voelt in de dagelijkse bezigheden en/of vrije tijd.

In stadsdeel Centrum hebben 2.545 inwoners vanwege hun beperkingen een WVG (Wet Voorzieningen Gehandicapten) -voorziening. Dit is 6,7 % van alle WVG-cliënten in Amsterdam en komt neer op ongeveer 3% van de inwoners van stadsdeel Centrum. WVG-cliënten zijn voor een groot deel 65-plussers: zes van de tien WVG-cliënten (59%). Ruim de helft heeft een vervoersvoorziening- of vergoeding, zoals een rolstoel of scootmobiel.

7 Dienst Onderzoek en Statistiek (2007): *Gezondheid Stadsdeel Centrum*

8 De Dienst Onderzoek en Statistiek heeft dit ook gerapporteerd in 'De Staat van de Stad IV

4.3.3 Voorstellen

1. Meer aandacht voor preventieve gezondheidsbevorderende activiteiten voor ouderen en mensen met een functionele beperking: met name meer en beter bewegen.
2. Voortzetting van aandacht voor dementerende ouderen. Uitvoering en evaluatie van de pilot ketenaanpak psychogeriatrische zorg.

4.4 Domein Zelfstandig wonen en mobiliteit

4.4.1 Huidig kader en beleid

Om mensen in staat te stellen zelfstandig te blijven wonen in de eigen buurt/omgeving gaat het niet alleen om het buurtgebonden zorg- en welzijnsaanbod, maar dient uiteraard ook het woningaanbod in de buurt geschikt te zijn. Het kader en beleid van stadsdeel Centrum hiervoor wordt bepaald door het Programmakkoord 2006-2010 (PAK), de beleidsnota Wonen met Zorg en Dienstverlening 2006 en het Woonservicepact 2007. In het Meetbaar Programmakkoord 2006 – 2010 is aangegeven dat er in 2010 drie woonservicebuurten moeten zijn ontwikkeld. Dit zijn de Czaar Peterbuurt, Weesper/Plantage buurt en de Jordaan/Haarlemmerpleinbuurt.

Een woonservicebuurt is een buurt voor iedereen, waar een verhoogd zorg- en welzijnsniveau aanwezig is en waar bewoners, ondanks een grotere zorgvraag, zelfstandig kunnen blijven wonen. Dit houdt in dat er voldoende geschikte en aangepaste woningen beschikbaar zijn die aangepast zijn aan de wensen en behoeften van ouderen en mensen met beperkingen, dan wel die makkelijk aan te passen zijn. Tevens gaat het om voldoende voorzieningen op het gebied van zorg en welzijn die vanuit een dienstencentrum of wijkservicepunt aan huis geleverd worden. Een goed toegankelijke openbare ruimte maakt expliciet onderdeel uit van een woonservicebuurt.

Stadsdeel Centrum kent een basispakket aan welzijnsvoorzieningen voor ouderen. De voorzieningen zijn erop gericht om ouderen langer zelfstandig thuis te kunnen laten wonen. In het basispakket zijn diensten opgenomen op verschillende gebieden (functies). Concreet gaat het om informatie- en advies, regie-ondersteuning, maaltijden, boodschappenservice, kleine woningaanpassingen, klussenhulp, cursussen, ontmoeting, inkomensondersteunende maatregelen, alarmering, buurtbus, belangenbehartiging, meer bewegen voor ouderen. De diensten worden in stadsdeel Centrum aangeboden door verschillende organisaties zoals: de Blankenberg Stichting, IJsterk, SOOJ, Stichting Ontmoetingsruimte Ouderen Plantage-Weesperbuurt (SOOP), Ontmoetingsruimte de Tweede Uitleg, stichting Amsterdam Thuiszorg en de verzorgings- en verpleeghuizen.

In samenwerking met centrale stad en overige stadsdelen wordt het basispakket ouderen herijkt en waar mogelijk en zinvol uitgebreid naar andere doelgroepen.

4.4.2 Trends en ontwikkelingen

Zoals in § 4.1 al aangegeven is de verwachting dat de vergrijzing in stadsdeel Centrum na 2015 sneller zal gaan dan gemiddeld in Amsterdam.

Door de toenemende vergrijzing zal het aantal ouderen met beperkingen (vooral dementie en ernstige lichamelijke beperkingen) na 2015 verder stijgen. Een aanzienlijk deel zal zijn aangewezen op specifieke woonvormen.

Verder blijkt uit prognoses van RIGO uit 2007(concept) dat er in 2015 in stadsdeel Centrum 2.325 (en in 2020 : 2525) mensen wonen met ernstige lichamelijke beperkingen. Er zullen over alle leeftijdsgroepen verdeeld naar schatting 490 matig verstandelijk gehandicapten zijn, 260 mensen zullen ernstig verstandelijk gehandicapt zijn en rond de 1215 ouderen lijden in 2020 aan een vorm van dementie. Het halen van de gestelde doelen voor uitbreiding van zelfstandige woningen voor mensen met een zorgvraag is in het Centrum

geen eenvoudige opgave. Daarom is samenwerking met aangrenzende stadsdelen en met de stedelijke dienst Wonen noodzakelijk.

4.4.3 Voorstellen

1. Voortzetten van het huidige aanbod basispakket binnen het stadsdeel Centrum.
2. Verbeteren van de bekendheid van het basispakket onder alle bewoners.
3. In samenwerking met stad en stadsdelen het basispakket ouderen herijken en uitbreiden naar mensen met een beperking.
4. Samenwerken met omringende stadsdelen en de dienst Wonen bij de realisatie van de uitbreiding van zelfstandige woningen voor mensen met een zorgbehoefte.
5. Uitvoeren van een onderzoek naar het gebruik van het buurtbusvervoer in het stadsdeel.

4.5 Domein Sociale participatie en maatschappelijke activering

4.5.1 Huidig kader en beleid

Stadsdeel Centrum werkt aan het versterken van de sociale infrastructuur en aan het voorkomen van maatschappelijke uitsluiting van inwoners. Verschillende activiteiten om de sociale redzaamheid te bevorderen worden gesubsidieerd.

4.5.2 Trends en ontwikkelingen

Zoals al eerder aangegeven zal in Amsterdam Centrum sprake zijn van een toenemende vergrijzing (vooral na 2015). In het algemeen geldt voor ouderen dat bij hen de dreiging van een sociaal isolement groter is (o.a. vanwege het ontbreken van sociale netwerken zoals werk).

Ondanks de voorlichting over welzijnsvoorzieningen en ontmoetingsactiviteiten die gegeven wordt via huisbezoeken aan ouderen via het loket Zorg en Samenleven en via de verschillende wijkkranten blijken veel ouderen nog onvoldoende op de hoogte van het aanbod aan voorzieningen. In stadsdeel Centrum zijn drie zelfstandig functionerende ontmoetingsruimtes voor ouderen die zeer succesvol zijn. Niettemin zijn er signalen dat eenzaamheid een groot probleem is onder ouderen. In het PAK is opgenomen dat er nader onderzoek naar eenzaamheid onder ouderen zal plaatsvinden.

In 2008 zal dit worden opgepakt in samenhang met het stedelijke initiatief 'maatjesproject voor sterk vereenzaamd', onderdeel van het programma 'Amsterdam voor Elkaar'. Doel is om als stad en stadsdelen te komen tot een aanvulling van het reguliere aanbod, methodiekontwikkeling en uit te gaan van 'good-practices' en zo te leren van ervaringen in diverse stadsdelen. De dienst Zorg en Samenleven komt voorjaar 2008 met een projectvoorstel. Het stadsdeel zal binnen dit kader de aanpak van eenzaamheid onder ouderen uitwerken.

In de Czaarpeterbuurt werkt het stadsdeel aan de stimulering van creatieve economie. Tegelijkertijd wordt hier een woonservicebuurt gerealiseerd hier liggen kansen om door middel van culturele activiteiten de participatie van met name ouderen en mensen met een beperking te verbeteren.

4.5.3 Voorstellen

1. Onderzoek naar eenzaamheid onder ouderen in het stadsdeel, in samenhang met stedelijk initiatief 'maatjes voor sterk vereenzaamd.'
2. Wederzijdse versterking zoeken tussen de ontwikkeling van de woonservicebuurt in de Czaar Peterbuurt en de stimulering van de creatieve economie in deze buurt.

4.6 Gezamenlijke opgave centrale stad en stadsdeel Centrum

Het stadsdeel Centrum kan de in dit hoofdstuk benoemde voorstellen niet allemaal zelf realiseren. Om de beschreven ambities waar te kunnen maken is samenwerking met de centrale stad nodig. Onderstaand de gezamenlijke opgaven:

- Samen met de centrale dienst Wonen en omliggende stadsdelen afspraken maken over de opgave voor het aantal te realiseren (of aan te passen) woningen met zorg.
- Maken van afspraken op stedelijk niveau over herijking en verbreding van het basispakket voor ouderen naar een basispakket voor mensen met beperkingen.

5 De openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)

5.1 Inleiding

Amsterdam Centrum heeft een grote groep kwetsbare bewoners die door psychosociale of psychiatrische problematiek meervoudige ondersteuning nodig heeft. Zonder deze ondersteuning zijn zij niet in staat om zelfstandig of in een beschermde omgeving te wonen en voldoende te participeren. We hebben het dan over de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz). De OGGz richt zich primair op langdurig zorgafhankelijken, dak – en thuislozen, verslaafden, risicogroepen met een beginnende problematiek en slachtoffers van huiselijk geweld.

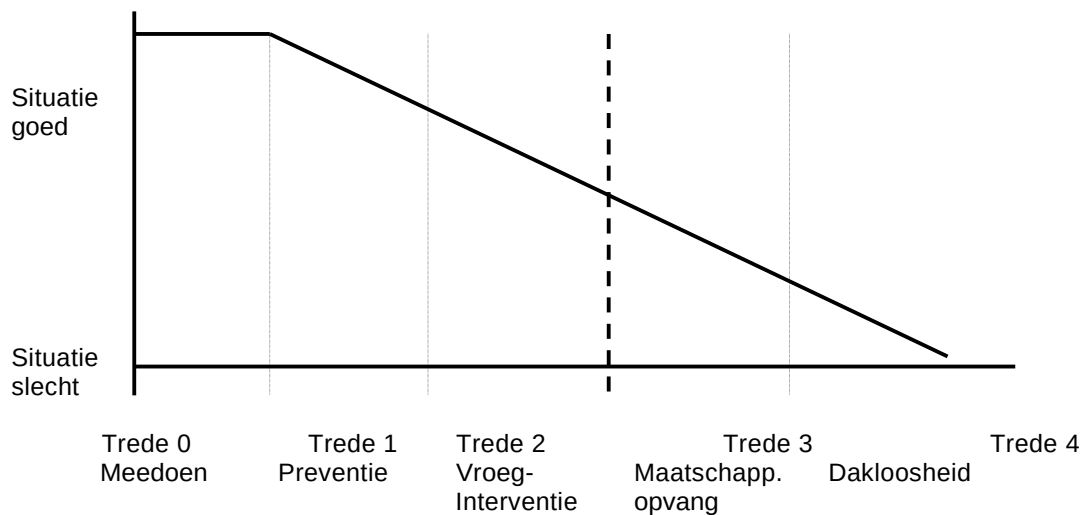
Voor 1 januari 2007 was de zorg voor mensen in de OGGz een verantwoordelijkheid van opvanginstellingen, aangestuurd door de centrale stad, en AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) zorginstellingen. Per 1 januari 2007 is de OGGz overgeheveld naar de Wmo en een verantwoordelijkheid van stad en stadsdelen. Stadsdeel Centrum ondersteunt de uitgangspunten van beleid: zorg waar mogelijk op vrijwillige basis en in geval van ernstige overlast met dwang en drang.

De OGGz is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van leven van bewoners in Amsterdam die een duurzaam onvoldoende kwaliteit van leven hebben en hierin op eigen kracht of met bestaande hulp onvoldoende verbetering kunnen brengen. De OGGz taken die alle gemeenten in het kader van de Wmo hebben zijn:

- signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg;
- bereiken en begeleiden van kwetsbare groepen en risicogroepen;
- functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen;
- tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de OGGz.

Om de reikwijdte, doelstelling en doelgroep van de Openbare geestelijke gezondheidszorg te verhelderen, wordt wel eens gebruik gemaakt van de OGGz-ladder, die onderstaand als 'glijdende schaal' is getekend. De verslavingszorg en psychiatrische zorg komen voor op alle treden van de OGGz-ladder.

Figuur 1. OGGz-ladder

De volgende verdeling van de verantwoordelijkheid is afgesproken tussen de stadsdelen en de centrale stad (in casu DZS):

- De stadsdelen zijn verantwoordelijk voor de OGGz voor zover het mensen betreft die nog in hun eigen woning wonen (trede 1 en 2 van de OGGz-ladder). Om de rol van de stadsdelen in te vullen, zijn in alle stadsdelen Meldpunten Zorg en Overlast opgezet. De activiteiten van deze meldpunten worden de komende jaren uitgebreid en versterkt door het opzetten van zogenaamde maatschappelijke steunsystemen. Daarnaast heeft stadsdeel Centrum met het contract 'Zorg en Veiligheid Wallengebied 2007 – 2010' een samenhangende aanpak van repressie en zorg voor daklozen en verslaafden prioriteit gegeven.
- De centrale stad is in de meeste stadsdelen verantwoordelijk voor de maatschappelijke opvang en voor de zorg aan daklozen (trede 3 en 4 van de OGGz-ladder). Het stadsdeel is hier uiteraard nauw bij betrokken.

Het contract 'Zorg en Veiligheid Wallengebied 2007 – 2010' regelt dat stadsdeel Centrum in het Wallengebied de regie voert. Dit betekent met name dat het stadsdeel Centrum de operationele afstemming met enerzijds politie en het Openbaar Ministerie (OM) en anderzijds GGD, DZS, DWI en opvanginstellingen regisseert. Uitgangspunt is dat verslaafden en daklozen een samenhangend pakket van zorg wordt geboden: huisvesting en opvang, medische zorg, inkomen en dagbesteding. Overlastplegers worden zonodig met dwang en drang naar zorg geleid. De nieuwe werkwijze uit het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang is leidend. Aan de hand van de OGGz-ladder bepaalt stadsdeel Centrum voor verschillende doelgroepen de gewenste en benodigde ondersteuning en opvang, afhankelijk van de ernst, duur en complexiteit van de problemen.

Eén van de nieuwe beleidsinstrumenten is het inrichten van Maatschappelijke Steunsystemen (MSS). De Dienst Zorg en Samenleven (DZS) heeft in samenwerking met stadsdelen een modelplan ontworpen dat dient als hulpmiddel bij de opbouw van MSS in het stadsdeel Centrum.

Een Maatschappelijk steunsysteem is bedoeld voor bewoners die duurzaam onvoldoende kwaliteit van leven hebben. Dit heeft te maken met een psychische handicap of ernstige psychosociale problematiek, al dan niet in combinatie met een lichamelijke of verstandelijke handicap, of een combinatie van omstandigheden. Meestal zal sprake zijn van complexe problematiek: meer problemen die met elkaar samenhangen en die in samenhang moeten worden benaderd. Het stadsdeel richt zich op een betere signalering van zorgproblematiek, betrekken van meer levensterreinen en uitbreiding van de partners in het overleg van het meldpunt Zorg en Overlast.

In 2008 zal het stadsdeel vanuit het Meldpunt Zorg en Overlast een persoonsgerichte aanpak invoeren waarbij in het stadsdeel in het eerste jaar 30 cliënten worden gesignaleerd, hun hulpvraag wordt geïnventariseerd en een traject wordt aangeboden. In 2009 geldt de aanpak voor 40 personen.

Daarnaast wordt het inhoudelijk aanbod voor de MSS doelgroep uitgebreid, ten eerste met twee producten, te weten a) thuisadministratie en b) sociale activiteiten. In samenspraak met DZS zal gekeken worden naar verdere uitbreiding van de welzijnsvoorzieningen voor deze doelgroep. Daarbij wordt rekening gehouden met de verwachte uitvoering van de stelselherziening AWBZ in 2009.

5.2 Domein Opvang en onderdak

5.2.1 Huidig kader en beleid

Dak en thuislozen

Stadsdeel Centrum heeft een grote groep kwetsbare bewoners die door meervoudige problematiek (psychosociaal, psychiatrisch, financieel, enz.) meervoudige ondersteuning nodig heeft. Adequate en voldoende opvang is voor deze groep noodzakelijk. Het aantal woon- en opvangvoorzieningen voor deze kwetsbare mensen in maatschappelijke opvang en psychiatrie is in stadsdeel Centrum relatief groot. Onderstaande twee kaarten illustreren dit. Kaart 1 geeft de opvangvoorzieningen weer voor dak- en thuislozen en verslaafden. Kaart 2 laat de dagopvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen en verslaafden zien. Opvang en zorg van dak- en thuislozen blijven ook na invoering van de Wmo centraal stedelijke taken. Het stadsdeel Centrum werkt mee aan het stedelijke huisvestingsprogramma voor de opvang. Onderdeel daarvan is een centraal instroomhuis en uitbreiding van opvangvoorzieningen verspreid over de stad om de tekorten in de maatschappelijke opvang op te heffen.

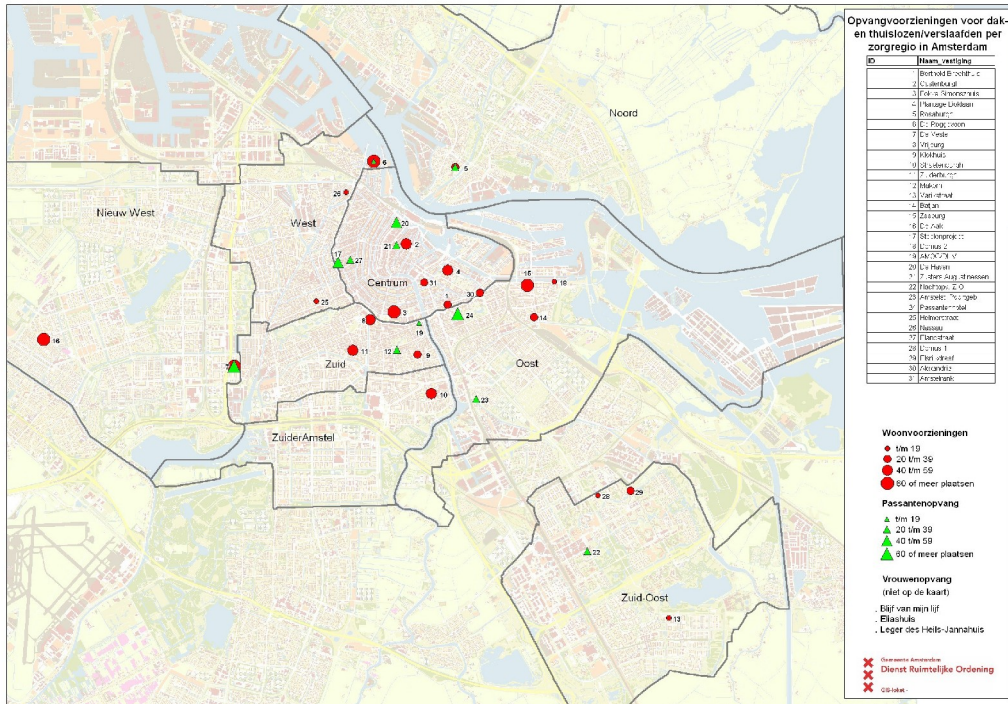
Het stadsdeel Centrum heeft een specifieke rol wanneer het gedrag van deze mensen leidt tot onveiligheid en overlast. In 2007 is Centrum het project 'Zorg en Veiligheid Wallengebied' gestart. Doel is met een samenhangende aanpak van zorg en handhaving de overlast van veelplegers te verminderen.

In het contract 'Zorg en Veiligheid Wallengebied 2007 – 2010' is voor stadsdeel Centrum de bevestiging van het huidige aantal opvangvoorzieningen in het stadsdeel gerealiseerd. Centrum stelt samen met opvanginstellingen een eigen huisvestingsprogramma op. Dit heeft de volgende doelen:

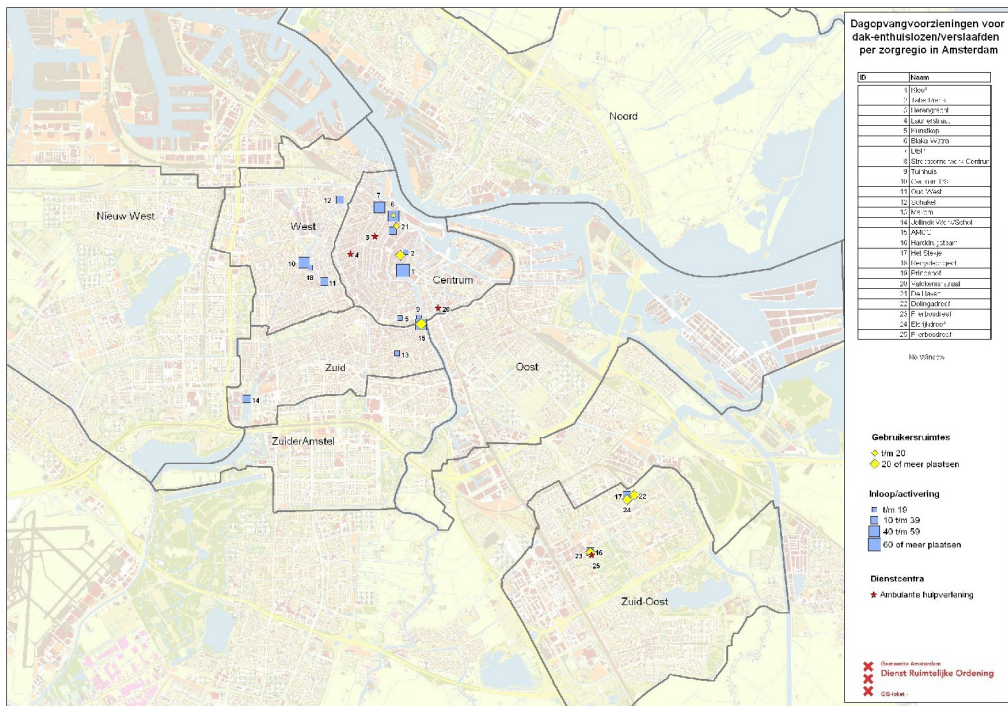
- bevestiging van het aantal opvangvoorzieningen in stadsdeel Centrum;
- voorbereiding van kwaliteitsverbetering van huisvesting en opvang en daarmee samenhangend de vermindering van de capaciteit van de voorzieningen in stadsdeel Centrum en uitvoering hiervan in de bestuursperiode 2010 – 2014.

Stadsdeel Centrum heeft samen met stadsdeel Zuidoost in dit huisvestingsprogramma in twee opzichten een unieke positie. De doelgroepen van treden 3 en 4 van de OGGz-ladder, waarvoor in de andere stadsdelen de zorg bij de centrale stad ligt, hebben in deze stadsdelen een grote omvang en dus prioriteit in beleid. In het plan Maatschappelijke Opvang heeft Amsterdam een vernieuwing van zorg en opvang voor deze groep uitgewerkt.

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Centrum

Kaart 1. Amsterdamse opvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen en verslaafden

Kaart 2. Amsterdamse dagopvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen en verslaafden

Veroorzakers (extreme) overlast

Stadsdeel Centrum heeft de taak om dreigende huisuitzetting te signaleren, signalen over extreme overlast op te vangen en om het overleg over de zorg- en hulpverlening te coördineren. In stadsdeel Centrum is hiertoe, net als in de andere stadsdelen, een Meldpunt Zorg en Overlast opgezet. Het Meldpunt heeft een

coördinerende taak als meer dan één instantie nodig is om de gemelde problematiek bij mensen tot een oplossing te brengen.

Door hulpverleners van de Blankenberg Stichting wordt de Erop-af methode toegepast. Dit is een methode van bemoeibemiddeling, waarbij hulpverleners aangespoord en aangemoedigd worden om meer outreachend te werken. Hierdoor is meer sprake van vroegsignalering en preventie (acties bij mensen op treden 1 en 2 van de OGGz-ladder).

Slachtoffers huiselijk geweld

Geweld in huiselijke kring komt vaker voor dan lang is gedacht. Naar schatting bedraagt het aantal plegers in Amsterdam 15.000, het aantal slachtoffers van huiselijk geweld bedraagt ongeveer 40.000. Een nauwkeurig aantal is niet te geven, omdat lang niet alle incidenten bekend zijn. Voor het stadsdeel Centrum zijn geen specifieke cijfers voorhanden.

Slachtoffers kunnen terecht bij het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld. Mensen die huiselijk geweld vermoeden in hun omgeving kunnen dit melden bij het Meldpunt Zorg en Overlast. Het stadsdeel Centrum is mede-verantwoordelijk voor informatie en advies aan slachtoffers. Daarnaast is het stadsdeel Centrum verantwoordelijk voor een goede coördinatie van de signalen over huiselijk geweld voor zover deze binnenkomen via het Meldpunt Zorg en Overlast, het loket Zorg en Samenleven of via instanties die werken 'achter de voordeur'. In 2008 wordt hiertoe, in samenwerking met DZS, een plan van aanpak opgesteld.

5.2.2 Trends en ontwikkelingen

Dak en thuislozen

Als onderdeel van de uitvoering van het huisvestingsprogramma is in 2007 inzicht verkregen in de locaties en huisvestingsplekken in Amsterdam. Daarnaast zijn in 2007 nadere afspraken gemaakt tussen stadsdeel Centrum en DZS over de spreiding van opvangvoorzieningen. Tenslotte is een besluit genomen over een geïntegreerde voorziening van GGD en DWI. Deze geïntegreerde voorziening biedt verslaafden en daklozen een snelle en doelmatige toegang tot zorg en sociale voorzieningen.

Stadsdeel Centrum heeft net als de andere stadsdelen ook een preventieve taak als het gaat om daklozenproblematiek. Door het bieden van schuldhelpverlening, de formulierenbrigade, crisishulp en outreachende hulp bij dreigende huisuitzettingen spant stadsdeel Centrum zich in om dakloosheid te voorkomen. Deze hulpverlening valt binnen treden 1 en 2 van de OGGz-ladder. Er worden met de welzijnsinstellingen nieuwe afspraken gemaakt voor schuldhelp, dienstverlening formulierenbrigade voor de doelgroep daklozen/verslaafden.

Veroorzakers (extreme) overlast

Bij het Meldpunt Zorg en Overlast komen de signalen binnen over mensen waar anderen zich bezorgd maken, en hier zitten al veel van de partijen om tafel die er iets mee kunnen doen. De komende jaren worden maatschappelijke steunsystemen (MSS) ontwikkeld. Dit zijn netwerken waarvan kwetsbare mensen zelf deel uitmaken en dat hen en eventueel aanwezige mantelzorgers op vele manieren ondersteunt in hun pogingen om in de samenleving te participeren. Het betreft diensten op het gebied van zorg en welzijn, en het gaat om zowel formele als informele zorg.

Via de MSS wordt een bijdrage geleverd aan het versterken (soms opbouwen) van het signaleringsnetwerk, verbreding van de inventarisatie van de behoeften en mogelijkheden van cliënten, verbreding van het netwerk van aanbieders van diensten (bijvoorbeeld meer op welzijn, dagbesteding en vrijwilligers), verbetering van

continuïteit en vraaggerichtheid van het handelen, enz. Stadsdeel Centrum ontvangt hiervoor in 2007 en 2008 jaarlijks € 183.511,-.

Slachtoffers huiselijk geweld

Het thema huiselijk geweld is een thema uit het bestuursakkoord. Bij de uitwerking van dit thema wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande structuren, zoals rond het Meldpunt Zorg en Overlast.

Er is een nauwe samenwerking tussen stadsdeel Centrum en DZS op het thema huiselijk geweld. De realisatie van het Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld is hier onderdeel van. In 2008 wordt in onderling overleg een plan van aanpak ontwikkeld voor het stadsdeel Centrum.

5.2.3 Voorstellen

1. Meewerken met DZS aan het opstellen van een huisvestingsprogramma voor spreiding van opvangvoorzieningen (het Masterplan locatiebeleid).
2. Regie voeren op de uitvoering van het huisvestingsprogramma in stadsdeel Centrum.
3. Sluiting van het daklozenloket van DWI en meewerken aan de realisatie van een geïntegreerde voorziening van GGD en DWI.
4. Opstarten regulier samenwerkingsoverleg met opvanginstellingen en verbeteren van de onderlinge samenwerking en de samenhang in het aanbod.
4. Inrichten van maatschappelijke steunsystemen, waaronder het ontwikkelen van een basispakket van voorzieningen voor de MSS doelgroep (o.a thuisadministratie en sociale activiteiten).
5. Vergroten van de bekendheid van het Meldpunt Zorg en Overlast.
6. Intensivering van de Erop-af methode.
7. Het versterken van de samenwerkingsnetwerken rond het Meldpunt Zorg en Overlast.
9. Opzetten en onderhouden van een signaleringsnetwerk huiselijk geweld.
10. Creëren van lokale, laagdrempelige (informele) netwerken waar slachtoffers van huiselijk geweld, maar ook daders en eventuele getuigen, op kunnen terugvallen voor hulp en ondersteuning.

5.3 Domein Gezondheid

Voor de zorg van mensen uit de OGGz groep in trede 3 en 4 is de gemeentelijke wethouder Zorg verantwoordelijk en heeft DZS de ambtelijke aansturing. Stadsdeel Centrum herbergt tal van opvangvoorzieningen. Medewerkers van het stadsdeel participeren in begeleidingscommissies. De rol van stadsdeel Centrum op dit domein wordt ingevuld met het ondersteuningsaanbod binnen de Maatschappelijke Steunsystemen (zie hiervoor paragraaf 5.2.2).

Het stadsdeel huisvest een aantal gezondheidsvoorzieningen voor cliënten uit de doelgroep 3 en 4: daklozen, verslaafden en prostituees. Het stadsdeel participeert in begeleidingscommissies. In het project Zorg en Veiligheid is er intensieve samenwerking om voor overlastplegers opvang en zorg te regelen.

5.4 Domein Zelfstandig wonen en mobiliteit

Zie paragraaf 5.2.1 voor de rol van stadsdeel Centrum op dit domein.

5.5 Domein Sociale participatie en maatschappelijke activering

5.5.1 Huidig kader en beleid

Veel daklozen en verslaafden willen graag meer aan dagbesteding doen, binnen en buiten stadsdeel Centrum. Uitbreiding van het aantal verslaafde en dakloze deelnemers aan dagbestedingstrajecten is met een pilot per 2007 financieel mogelijk geworden als zij een WWB (Wet Werk en Bijstand)-uitkering, een werkloosheidsuitkering of een arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben. DWI en GGD spannen zich in om deze cliënten naar dagbesteding toe te leiden. In 2007 is besloten om extra daklozen en verslaafden uit het Wallengebied toe te leiden naar dagbestedingsprojecten binnen en buiten het stadsdeel Centrum¹⁰.

5.5.2 Trends en ontwikkelingen

Voortzetting van bovenstaande werkwijze die in de pilot in 2007 is beproefd. Deze pilot maakt deel uit van het contract 'Zorg en Veiligheid Wallengebied 2007 – 2010', waarover stadsdeel Centrum de regie voert.

5.5.3 Voorstellen

1. Samenwerken met DWI om meer plekken voor dagbesteding te realiseren.

5.6 Gezamenlijke opgave centrale stad en stadsdelen

Om de ambities in de programmalijn Openbare Geestelijke Gezondheidszorg te kunnen waarmaken is samenwerking met de centrale stad van cruciaal. Door de afstemming tussen centrale stad en stadsdeel te versterken kan een volwaardige maatschappelijke steunstructuur ontstaan. De prioriteit gaat hierbij uit naar:

- De ontwikkeling van maatschappelijke steunsystemen in het stadsdeel met als belangrijk onderdeel het Meldpunt Zorg en Overlast.
- De uitvoering van het contract 'Zorg en Veiligheid Wallengebied 2007 – 2010';
- Nader onderzoeken van de mogelijkheden tot verbreden van het basispakket voor ouderen naar groepen zoals de OGGz-groep;
- Verbeteren Erop-af methodiek door het maken van betere (gemeentebrede) werkafspraken met alle betrokkenen organisaties;
- Opstellen Plan van Aanpak in de bestrijding van huiselijk geweld.

¹⁰ Bron: Stadsdeel Centrum e.a. (2007): *Contract Zorg en Veiligheid Wallengebied 2007 – 2010*

6 Van plan naar uitvoering

In voorgaande hoofdstukken is de opgave voor de invoering van de Wmo beschreven. Die opgave is geordend per programmalijn (de 'actieve en de niet actieve' burger ofwel civil society, ouderen en mensen met een beperking en de openbare geestelijke gezondheidszorg) en per domeinen (opvang en onderdak, gezondheid, zelfstandig wonen en mobiliteit en sociale & maatschappelijke participatie).

De opgave bij de invoering van de Wmo in het stadsdeel Centrum is tweeledig. Aan de ene kant is het beleidsprogramma ontwikkeld waarin de totale Wmo opgave is opgenomen. Aan de andere kant is ingezet op een verdiepingstraject voor de verschillende programmalijnen en domeinen. Voor het plan van uitvoering betekent dit dat er de afgelopen periode al veel in gang is gezet. Op een aantal deelterrein zijn de beleidsuitgangspunten vastgesteld (of worden binnenkort vastgesteld) en is het beleid in uitvoering genomen. In een aantal gevallen is in de begroting 2008 een budget opgenomen.

In bijgevoegd overzicht zijn de voorstellen uit het integraal programma overgenomen en wordt de wijze van uitvoering en financiering aangegeven.

6.1 Civil Society

Domein gezondheid

Voorstellen	Diverse activiteiten om vrijwilligers en mantelzorgers te ondersteunen en hun inzet meer te waarderen.
Uitvoering	Middels actieprogramma Vrijwilligers - en mantelzorgers: de stille kracht van een buurt (januari 2008).
Financiering	Begroting stadsdeel structureel € 50.000. Stedelijk programma Maatschappelijk Meedoen.

Domein sociale participatie en maatschappelijke activering

Voorstel	1. Realisatie van het eerste Huis van de Buurt in rayon West. 2. Realisatie van de overige twee Huizen van de Buurt in de rayons. 3. Ontwikkelen van een activiteitenplan Huis van de Buurt, rayon Centrum Oost dat als voorbeeld kan dienen voor de andere Huizen van de Buurt;
Uitvoering	Het dagelijks bestuur is op 24 januari 2006 akkoord gegaan met de aanbeveling van de werkgroep om in 2006 te starten met twee (pilot)projecten op basis van een gemeenschappelijke programma. Op 1 februari 2006 heeft de raadscommissie Welzijn en Onderwijs hier positief op geadviseerd. De twee deelprojecten zijn: • een pilotproject in de Westelijke Binnenstad. Op basis praktijkervaringen in het multifunctionele gebouw Straat & Dijk is toegewerkt naar een bedrijfsplan en huisvestingsplan (in het Claverhuis en Straat & Dijk), dat in 2008 wordt gerealiseerd; • een project in de Oostelijke Binnenstad. Op basis van ervaringen die zijn opgedaan bij samenwerkingsprojecten (van met name het wijkcentrum Oostelijke Binnenstad en de Stichting

Welzijn Binnenstad) is toegewerkt naar een gezamenlijk activiteitenplan. Dit plan kan als voorbeeld dienen voor de andere Huizen van de Buurt.

Financiering 1. Rayon West begroting 2007/project maatschappelijke investering € 550.000,-.
2. Financiering van een tweede Huis van de Buurt is in de begroting 2008 opgenomen ten laste van ISV €250.000.

Voorstel In samenwerking met DWI en UWV sociale en maatschappelijke activeringplekken realiseren voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

Uitvoering Start uitvoering 2008.

Financiering Begroting 2008 incidenteel € 125.000,-.

Voorstel Realisatie ontmoetingsruimte Westerdokseiland

Uitvoering Start uitvoering 2008.

Financiering Begroting 2008 incidenteel € 75.000,-.

6.2 Ouderen en mensen met een beperking

Domein gezondheid

Voorstel 1. Meer aandacht voor preventieve gezondheidsbevorderende activiteiten voor ouderen en mensen met een functionele beperking.
2. Voortzetting van aandacht voor dementerende ouderen. Bij de advisering wordt gebruik gemaakt van de inzichten uit de pilot ketenaanpak psychogeriatrische (dementerende) ouderen.

Uitvoering Via loket Zorg en Samenleven.

Financiering Binnen de reguliere budgetten loket Zorg en Samenleven.

Domein zelfstandig wonen en mobiliteit

Voorstel Verbeteren van de bekendheid van het basispakket onder alle bewoners.

Uitvoering In samenspraak met communicatie via de bestaande kanalen (website, stadsdeelnieuws).

Financiering Binnen bestaande budgetten.

Voorstel In samenwerking met stad en stadsdelen het basispakket ouderen herijken en uitbreiden naar mensen met een beperking.

Uitvoering Opnemen in werkprogramma 2009.

Financiering Begroting 2010 en stedelijke bijdragen

Voorstel Samenwerken met omliggende stadsdelen en de dienst Wonen bij de realisatie van de uitbreiding van zelfstandige woningen voor mensen met een zorgbehoefte.
Onwikkelen woonservicebuurt Czaar Peterbuurt, Plantage-Weesperbuurt en Jordaan/Haarlemmerbuurt

Uitvoering Startdocument Woonservicebuurten 2007.

Financiering €35.000 tlv begroting 2008

Voorstel Uitvoeren van een onderzoek naar het gebruik van de buurtbusvervoer in het stadsdeel.

Uitvoering Opgenomen in het werkprogramma 2008.
Financiering Binnen de reguliere budgetten (flankerend ouderenbeleid).

Domein sociale participatie en maatschappelijke activering

Voorstel Onderzoek naar eenzaamheid onder ouderen in het stadsdeel.
Uitvoering Op basis van het programmakkoord, opgenomen in werkprogramma 2008. Uitvoering in samenhang met stedelijk initiatief 'maatjes voor ernstig vereenzaamden'
Financiering Binnen de reguliere budgetten, eventueel extra stedelijke middelen.

Voorstel Wederzijdse versterking zoeken tussen de ontwikkeling van de woonservicebuurt in de Czaar Peterbuurt en de stimulering van de creatieve economie in deze buurt.
Uitvoering Werkprogramma 2008, Wmo en Economie.
Financiering Reguliere budgetten

6.3 Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)

Domein opvang en onderdak

Voorstellen 1. Meewerken met DZS aan het opstellen van een huisvestingsprogramma voor spreiding van opvangvoorzieningen (het Masterplan locatiebeleid).
2. Regie voeren op de uitvoering van het huisvestingsprogramma.
3. Sluiting van het daklozenloket van DWI en meewerken aan de realisatie van een geïntegreerde voorziening van GGD en DWI.
4. Opstarten regulier samenwerkingsoverleg met opvanginstellingen en verbeteren van de onderlinge samenwerking en de samenhang in het aanbod.
Uitvoering In het kader van het convenant zorg en veiligheid Wallengebied
Financiering Programma Veiligheid

Voorstellen 1. Opzetten en onderhouden van een signaleringsnetwerk huiselijk geweld.
2. Creëren van lokale, laagdrempelige (informele) netwerken waar slachtoffers, maar ook daders en eventuele getuigen, op kunnen terugvallen voor hulp en ondersteuning.
Uitvoering Aanpak huiselijk geweld is opgenomen in het bestuursakkoord. In het werkprogramma 2008 zijn uren opgenomen om uitvoering te geven aan dit programma.
Financiering Reguliere budgetten begroting 2008, extra inzet begroting 2009.

Domein sociale participatie en maatschappelijke activering

Voorstel In samenwerking met DWI en UWV sociale en maatschappelijke activeringplekken realiseren voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt
Uitvoering Start uitvoering 2008.
Financiering zie onder 6.1, Civil Society

Voorstel 1. Inrichten van Maatschappelijke steunsystemen.
2. Vergroten van de bekendheid van het Meldpunt Zorg en Overlast.
3. Intensivering van de Erop- af methode.
Uitvoering In 2008 in samenwerking met de Dienst Zorg en Samenleven.
Financiering Extra budget DZS € 185.000,- per jaar voor 2007 en 2008.

Bijlage: Verklarende woordenlijst

Aanbesteding: Formele procedure om diensten en producten in te kopen, waarvoor Europese regels gelden.

Achter de voordeur: Term die gebruikt wordt om aan te duiden dat gemeente en hulpverlening bij burgers over de vloer komt om problemen te inventariseren en aan te pakken. Deze aanpak vindt steeds meer opgang vooral bij cliënten met complexe problematiek die zelf niet om zorg vragen.

Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld: Aanspreekpunt voor slachtoffers en daders van huiselijk geweld en voor iedereen in hun omgeving. In Amsterdam zijn vijf van deze steunpunten. Ook is er een centraal telefoonnummer, dat 24 uur per dag gebeld kan worden.

Basispakket ouderen: Gelijkluidend welzijnsaanbod voor ouderen in alle stadsdelen. Het bestaat uit voorzieningen als huisbezoeken, ouderenadviseur, thuisadministratie, maaltijden aan huis, eettafels, klussenhulp, boodschappenservice, etc. Kortom: allerlei voorzieningen waar mensen op moeten kunnen rekenen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. De komende jaren zal dit basispakket worden verbreed naar andere doelgroepen.

Casemanager: Coördinerende professional die het voortouw neemt in de hulpverlening aan cliënten met complexe problematiek. Hij of zij stelt in overleg met de cliënt een zorgplan op, en coördineert de uitvoering daarvan.

Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ): Organisatie die op verzoek van de landelijke overheid en gemeenten indicaties stelt voor AWBZ- en Wmo-voorzieningen.

Civil society: Het geheel aan sociale netwerken en verbanden in de samenleving.

Dienst Zorg en Samenleven: Gemeentelijke dienst die in opdracht van stad en stadsdelen de beleidsontwikkeling en uitvoering van de Wmo-programma's coördineert. Daarnaast is de dienst verantwoordelijk voor de uitvoering van vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen, hulp bij het huishouden en rolstoelen.

Eergerelateerd geweld: Elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld die wordt gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of vrouw en daarmee van zijn of haar familie, waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken.

Erop-af methode: Benadering waardoor door outreachende hulpverlening en een goede ketenaanpak uithuiszettingen kunnen worden voorkómen. Resultaat moet zijn een aanzienlijke afname van het aantal mensen dat als gevolg van huurschulden dak- en thuisloos raakt en daarom een beroep moet doen op de maatschappelijke opvang. De instellingen voor maatschappelijke dienstverlening hebben het voortouw genomen om fasegewijs in alle stadsdelen deze methodiek in te voeren.

Formulierenbrigade: Samenwerkingsverband tussen stadsdelen en de DWI. De DWI ondersteunt de formulierenbrigade door het leveren en financieren van de brigadisten (mensen die hiermee werkervaring opdoen). Stadsdelen zorgen voor aansluiting met de lokale en sociale infrastructuur door het bieden van locaties en kwalitatieve controle van het werk door de sociaal raadslieden.

Huis van de Buurt: Het Huis van de Buurt is een multifunctioneel centrum voor alle bewoners, bewonersgroepen en ondernemers en is tevens een netwerk van maatschappelijk betrokken organisaties. De

functies van het wijkopbouwwerk, buurthuiswerk en maatschappelijke dienstverlening worden in het Huis van de Buurt gecombineerd tot een aanbod met meerwaarde en waarbij diensten van verschillende organisaties op elkaar worden afgestemd.

Huiselijk geweld: Huiselijk geweld is geweld gepleegd door iemand uit de huiselijke of familiekring. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging.

Kadermodel huiselijk geweld: Serie afspraken tussen stad en stadsdelen over verantwoordelijkheden en taken op het gebied van preventie, voorlichting, signalering, toeleiding, onderzoek, interventie en nazorg bij huiselijk geweld.

Loket Zorg en Samenleven: Onafhankelijk loket dat zich richt op het ondersteunen van bewoners bij hun vragen op het terrein van zorg, welzijn, wonen en ondersteuning. Welzijnsvoorzieningen kunnen er direct worden aangevraagd. Naar overige voorzieningen wordt 'warm' doorverwezen. De loketten Zorg en Samenleven zijn sinds 1 januari 2007 in elk stadsdeel operationeel.

Maaltijdservice: Systeem van aan huis bezorgde maaltijden voor mensen die door ouderendom of beperkingen niet zelf hun maaltijd kunnen bereiden. De maaltijden kunnen zowel warm als vriesvers worden geleverd.

Maatschappelijke Steunsystemen (MSS): Gecoördineerd netwerk van personen, diensten en voorzieningen, waarvan mensen met ernstige psychische beperkingen zelf deel uitmaken, dat hen op vele manieren ondersteunt in hun pogingen om in de samenleving te participeren.

Mantelzorg: Onbetaalde zorg voor chronisch zieken, gehandicapten en hulpbehoevenden door naasten: familieleden, vrienden, kennissen en burens.

Meldpunt Zorg en Overlast: Meldpunten voor zorg en overlast waar burgers en hulpverleners terecht kunnen wanneer zij kampen met langdurige of terugkerende overlast of zich zorgen maken over een buurtbewoner die zorg nodig heeft, bijvoorbeeld vanwege psychische problemen, sociaal isolement en/of verslaving. Achter het meldpunt functioneert een samenwerkingsverband van het stadsdeel, GGD, politie, GGZ-instellingen, maatschappelijk werk, verslavingszorg en thuiszorg, zodat na een melding ook de noodzakelijke interventies kunnen worden ingezet.

OGGz-cliënten: Mensen met problemen op verschillende levensterreinen, zoals psychische gezondheid, verslaving en sociale problematiek, die zelf niet of onvoldoende om zorg vragen, zich daardoor slecht kunnen handhaven en in het publieke domein terechtkomen: op straat, in de opvang of bij de politie.

Ouder- en Kind Centrum (OKC): Centra voor jeugdgezondheidszorg, opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering, verloskunde en kraamzorg.

Ouderenadviseur: Bijzondere vorm van casemangement, namelijk speciaal toegesneden op ouderen met complexe problematiek. De ouderenadviseur is onderdeel van het basispakket ouderen.

Outreachend werken: Werkwijze waarin professionals niet afwachten totdat de client naar hen toekomt, maar zelf op probleemsituaties afstappen en een actief hulpaanbod doen.

Sociaal Domein: Term gebruikt voor alle sectoren die te maken hebben met de sociale kant van het gemeentelijke beleid: zorg, welzijn, onderwijs, gezondheidszorg, opvoeding, inburgering en sociale activering.

Vrijwilligersacademie: Samenwerkingsverband van vrijwilligersorganisaties in Amsterdam dat cursussen, trainingen en begeleiding van vrijwilligers in de zorg organiseert.

Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo): Wet die aan gemeenten de verantwoordelijkheid geeft om voorzieningen te bieden gericht op zelfstandig wonen en meedoen aan de samenleving.

Woonservicepact: Samenwerkingsverband tussen alle intermediaire organisaties die te maken hebben met wonen, zorg en welzijn en vanuit een gedeelde visie samenwerken: de gemeente, woningcorporaties, huurdersverenigingen, welzijnsinstellingen, zorginstellingen, patiënten- en consumentenverenigingen en het zorgkantoor. Gezamenlijk zijn zij verantwoordelijk onder andere voor de ontwikkeling van woonservicewijken.

Woonservicewijk: Wijken met voldoende aangepaste huizen waar zorg en welzijn op afroep aanwezig zijn, waar winkels in de buurt zijn en de openbare ruimte toegankelijk is, ook voor mensen in een rolstoel. Mensen met fysieke, psychische en verstandelijke beperkingen kunnen er comfortabel en veilig wonen.

Zorgpunt: Zorgvoorziening in een woonservicewijk, die op afroep zorg kan leveren. Daarnaast heeft het zorgpunt een functie voor de hele buurt: bewoners van de wijk kunnen er ook terecht voor een maaltijd of een cursus.